

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE «ZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

PRIJATELJSKI STIKI MED ZKJ IN PMD

Poslanstvo iz Madžarske

naj prispeva k tovariškemu sodelovanju narodov in partij obeh dežel

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Delegacija Partije madžarskih delovnih ljudi, ki jo vodi generalni sekretar Ernő Gerő, je prispela davi ob 9 s posebnim vlakom v Beograd. Sprejeli so jo člana Izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan, član CK ZKJ Miloš Minić, državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrivoj Vidić in funkcionarji madžarskega veleposlanstva v Beogradu.

Razen generalnega sekretarja Ernőja Gerőja so prispeli v Jugoslavijo član politbiroja in predsednik vlade Andras Hegedis, član politbiroja in sekretar CK Partije madžarskih delovnih ljudi Janos Kadar, član politbiroja, podpredsednik vlade ter predsednik Domoljubne ljudske fronte Altaj Apro in sekretar CK PMD ter prvi sekretar budimpeštanskega mestnega komiteja Istvan Kovacs.

Od meje do Beograda so potovali z delegacijo tudi član Izvršnega komiteja CK ZKJ Lazar Kolisevski, člana CK Vojka Lekić in Paško Romac, član CK ZK Srbije Jožef Nagy, veleposlanik v državem sekretariatu za zunanje zadeve Jovo Kapičić ter madžarski veleposlanik v Jugoslaviji dr. Ferenc Minich. Ko je madžarska partijska delegacija izstopila iz posebnega vlaka, je godba zaigrala državni himni obeh dežel, četa beogradske garnizije pa ji je izkazala čast.

Potem je imel generalni sekretar Ernő Gerő naslednji govor: »Dragi tovariši, velika radost

nas prevzema, da smo kot delegacija Partije madžarskih delovnih ljudi in madžarskega ljudstva prispeli v sosedno ljudsko republiko Jugoslavijo v prijateljskem poslanstvu. Večinoma smo že pokopali tiste odnose, ki so bili škodljivi za naši Partiji, naše narode in naši državi in ki so več let zastrupljali stike med našima deželama in narodi. Vodstvu obeh dežel, njunim medsebojnim prizadevanjem in težnjam naših narodov se moramo zahvaliti, da smo v zadnjem času dosegli znaten napredek v navezovanju prijateljskih, bratskih in stikov dobrih sosedov.

Zlasti plodno je bilo minulo leto, v katerem smo neprestano zboljševali naše stike zlasti na gospodarskem, kulturnem in športnem področju ter s skupnimi napori dosegli lepe uspehe. Prepričani smo, da bo naše sedanje poslanstvo še več prispevalo k tovariškemu sodelovanju med našima partijama in našimi narodi, ker obe deželi gradita socializem, ker sta obe deželi v rokah delavskega razreda, ker gojita obe strani enako težnjo, da bi uredili sporna vprašanja, da bi v duhu narodne neodvisnosti, nemešavanja v notranje zadeve in medsebojnega podpiranja pripomogli k napredku naših dveh dežel.

V imenu madžarske delegacije, Partije madžarskih delovnih ljudi in madžarskega ljudstva s topljubeznijo pozdravljam izrednega voditelja jugoslovanskih narodov tovariša Josipa Broza Tita, jugoslovanske narode, Zvezo komunistov Jugoslavije, prebi-

valce Beograda ter v srđitih bojih prekaljeni delavski razred in ponosne jugoslovanske narode.

Ernő Gerő

Uporaba jedrske energije

v mirnodobne namene in nadzorstvo nad njo v razpravi na konferenci za ustanovitev atomske agencije - Izvajanja jugoslovanskega delegata Lea Matesa

New York, 15. okt. (Tanjug). Mednarodna konferenca za ustanovitev agencije za uporabo jedrske energije v mirnodobne namene že več dni proučuje vprašanje kontrole nad uporabo te energije. Osnutek statuta agencije predvideva, da bi bila vsaka dežela, ki bi zaprosila agencijo za pomoč za mirnodobno uporabo jedrske energije, dolžna dati pod kontrolo agencije svoje vire za proizvodnjo energije, kakor tudi vse fiziško gradivo. Več delegacij je nastopilo proti takšni kontroli. Indijski delegat je rekel, da bi se lahko takšna kontrola spremenila v oviro za razvoj uporabe jedrske energije v mirnodobne namene. Delegacije Ceylona, Egipta, Indije in Indonezije so vložile spreminjalni predlog, s katerim zahtevajo, naj bi kontrola ne zajela izvernih sredstev za proizvodnjo jedrske energije. Indija meni, da bi bilo treba razširiti kontrolo samo na tisto gradivo, ki bi ga dežele dobivale od agencije.

Ko je jugoslovanski delegat veleposlanik Leo Mates govoril o tem vprašanju, je poudaril, da je že s samimi cilji agencije predvideno, da podpira uporabo jedrske energije v mirnodobne namene in onemogoča zlorabo od agencije dobljenega gradiva in njegovo uporabo za proizvodnjo orožja. »Skrivnost jedrske energije,« je rekel Mates, »je zdaj dostopna vsem, čeprav je proizvodnja atomskega orožja zelo draga. Mnoge dežele imajo potrebno znanje in tehnične možnosti za proizvodnjo atomskega orožja, če to žele.«

Stališče naše vlade o evropskem gospodarskem sodelovanju

V odgovoru na predlog ZSSR, izročen enajstemu zasedanju Evropske gospodarske komisije letos aprila o sklenitvi pogodbe o vseevropskem sodelovanju, je jugoslovanska vlada izrazila pripravljenost, da je v tem načrtu več pozitivnih elementov, ki bi lahko prispevali h konstruktivnim napotom v duhu Ustanovne listine OZN. To stališče je sporočila Jugoslavija generalnemu sekretarju EEK Gunaru Mirdalu, ki je osnutek pogodbe letos julija poslal na vpogled vsem članicam EEK.

Jugoslovanska vlada v odgovoru nadalje poudarja, da bo krepitev evropskega gospodarskega sodelovanja koristna in učinkovita samo, če bo sestavni in neločljivi del svetovnega gospodarskega sodelovanja. Jugoslovanska vlada se strinja s tem, da bi sklicala »ad hoc« skupnico, ki bi podrobno proučila odgovore vlad na načrt ZSSR. (Jugopress)

Pravic koroških Slovencev

ni moč omejiti le na ureditev dvojezičnega šolstva

Danes se bodo začeli na Dunaju razgovori o uporabi člena 7 avstrijske državne pogodbe. Razgovori bodo zajeli predvsem vprašanje dvojezičnih šol. Na razgovore so povabljeni tudi funkcionarji koroške deželne vlade, predstavniki prosvetnih oblasti in družbenih organizacij. Ureditev dvojezičnega šolstva v smislu čl. 7 avstrijske državne pogodbe zadeva predvsem slovensko manjšino na Koroškem.

Predstavniki slovenske manjšine na Koroškem so že lani poslali avstrijski vladi predloge o tem, kako bi bilo treba po njihovem mnenju urediti vprašanje uporabe čl. 7 državne pogodbe. Tega vprašanja ni moč omejiti zgolj na ureditev dvojezičnega šolstva, ker je to samo eden izmed problemov, življenjsko važnih za slovensko narodno manjšino. Vzlic tem predlogom se bodo pogajanja o uporabi čl. 7 nanašala samo na ureditev šolstva.

Nekateri šovinistični elementi na Koroškem so organizirali zadnje čase gonjo proti pravicam slovenske narodne manjšine. Ti elementi propagirajo trditve, da za del koroških Slovencev, ki jih imenujejo »vindišerji« člen 7 avstrijske državne pogodbe sploh ne pride v poštev. Njihov načrt je jasen. Ti elementi žele, da bi se skrcilo področje, na katerem je treba uporabiti člen 7 avstrijske državne pogodbe, kar v tem primeru pomeni, da bi se zmanjšala tudi možnost, da bi slovenska narodna manjšina na Koroškem uveljavila to pravico.

Koroški Slovenci menijo, da uporaba čl. 7 avstrijske državne pogodbe ni zgolj vprašanje dvojezičnega šolstva, čeprav je to eno izmed kočljivih vprašanj, ki posegajo v življenjske koristi, marveč da bi moralo uveljavljanje tega člena pomeniti tudi celotno proučitev pravic narodne manjšine.

Gonja šovinistov na Koroškem je napravila na koroške Slovence vtis, da gre za poskus, da bi preprečili uporabo člena 7 državne pogodbe. Takšna gonja je zelo škodljiva, zlasti če pomislimo, da gre za odnos do slovenske manjšine na Koroškem, ki bi lahko bila najboljši nosilec prijateljskih stikov med obema sosedama.

Argentinski veleposlanik pri Srdji Prici

Beograd, 15. okt. (Tanjug). - Novi argentinski veleposlanik v Jugoslaviji g. Monorio Eliseo Roigt je bil danes pri državnem podsekretarju za zunanje zadeve Srdju Prici in mu izročil prepise svojih pooblastil.

Jordanija zahteva sklicanje Varnostnega sveta

New York, 15. okt. (AP). - Jordanski predstavnik v OZN je danes zahteval, naj bi nujno sklicali sejo Varnostnega sveta, na kateri bi obravnavali izraelski napad na Jordanijo, do katerega je prišlo prejšnji tetrtek. Sodijo, da se bo Varnostni svet sestel že jutri ali v sredo.

S KONGRESA ITALIJANSKE DEMOKRŠANSKE STRANKE

Koalicija centra edina platforma

politike klerikalne stranke v sedanjem položaju - je poudaril Fanfani

Trento, 15. okt. (Tanjug). Tajnik Demokršanske stranke Fanfani je danes v svojem referatu na kongresu stranke odklonil sleherni možnost sodelovanja demokrštanov s socialisti in poudaril, da je sedanja vladna formula koalicije centra edina platforma politike klerikalne stranke v sedanjem položaju. Če bo postala koalicija centra nevezdrna, se bodo zatekli demokrštjani k novim političnim politvam.

Fanfani je rekel, da bi bila združitev socialistov in demokrštanov v Nennijevih socialistov »negativno dejanje«, ker je Nenni še zmerom povezan s komunisti. Demokrštjani ostanejo na svojih pozicijah

in zahtevajo od drugih strank, naj se jim pridružijo, ne pa da čakajo na spremembo politike katoliške stranke.

Z enakega vidika je Fanfani obravnaval tudi zunanjepolitični

položaj in poudaril, da je usoda miru na svetu v rokah dveh velikih - Sovjetske zveze in Amerike. V razmerju sil na svetu pa evropske dežele ne smejo ostati osamljene in brezbrizne, niti ne smejo nasledati neutralizma, je rekel Fanfani. Zato bo Demokršanska stranka tudi v prihodnje težila za politiko atlantske solidarnosti in evropske združitve.

Po Fanfanijevem govoru v političnih krogih menijo, da bo ostala sedanja vladna koalicija centra na krmilu še dotedaj, dokler ne bodo konservativni liberalci ali reformistični socialni demokršati sprožili njene krize. Iz Fanfanijevih besed sklepajo, da sicer stoji na pozicijah centra, ki ustrezajo katoliški medrazredni koncepciji, ne pričakuje pa, da bi se lahko center obrzkal kot trajna formula za vlado. V tem smislu razlagajo v političnih krogih tudi poziv, ki ga je Fanfani naslovil na demokršanske organizacije, naj se čimprej pripravijo na volitve. Velik del svojega govora je Fanfani predvsem posvetil potrebi po krepitvi strankine organizacije klerikalnega gibanja.

Fanfani meni, da bi Demokršanska stranka na volitvah znova dobila absolutno večino in sestavila enotno klerikalno vlado, ki bi uresničila načela »o katoliški enotnosti in se ognila bodi orientaciji na desno, bodi na levo. Negativno Fanfanijevo stališče nasproti sodelovanju s socialisti je po splošnem mnenju posledica intervencije Vatikana, ki je pod pritiskom demokršanskega vodstva izključil sleherni možnost, da bi Cerkev sprejela levo orientacijo klerikalne stranke.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 16. oktobra
Jasno do delno oblačno. Zjutraj in deloma dopoldne po kotlinah megla. Jutranja temperatura okrog 3, v Primorju okoli 10, najvišje dnevne temperature med 14 in 18 stopinj C.

Začetek razgovorov

med predstavniki CK ZKJ in predstavniki CK PMD

Beograd, 15. okt. (Tanjug). - Danes ob 11. uri so se v Beogradu začeli razgovori med predstavniki CK ZKJ z generalnim sekretarjem Zveze komunistov Jugoslavije Josipom Brozom Titom na čelu in predstavniki CK Partije madžarskih delovnih ljudi, ki jih vodi prvi sekretar CK PMD Ernő Gerő. Pri razgovorih so sodelovali z jugoslovanske strani poleg generalnega sekretarja ZKJ Josipa Broza Tita člani Izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksander Ranković, Moša Pijade, Svetozar Vukmanović, Ivan Gošnjak, Vladimir Bakarić, Lazar Kolisevski ter člani CK ZKJ

Dobrivoje Radosavljević in Dušan Petrović, z madžarske strani pa prvi sekretar CK PMD Ernő Gerő, člani Politbiroja CK PMD Andras Hegedis, Janos Kadar, Antal Apro, Istvan Kovacs in veleposlanik LR Madžarske v Beogradu Ferenc Münich.

Po dopoldanskih razgovorih, ki so potekali v tovariškem in prijateljskem ozračju, je tovariš Tito priredil madžarskim gostom kosilo v Belem dvoru. Med kosilom sta prvi sekretar CK PMD tovariš Ernő Gerő in generalni sekretar CK ZKJ tovariš Tito izmenjvala zdravici v duhu prijateljstva in poglobljanja medsebojnih odnosov.

Razgovori med delegacijama CK ZKJ in CK PMD se bodo nadaljevali po določenem programu. Zvečer je član sekretariata Izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksander Ranković priredil večerjo na čast madžarskim gostom.

Koča Popović se vrača v Beograd

New York, 15. okt. (Tanjug). - Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je nocoj z letalom odpotoval iz New Yorka v Beograd. Pred odhodom je imel daljši razgovor z egiptovskim zunanjim ministrom Mahmudom Favzijem.

Riddleberger pomočnik zunanjega ministra ZDA

Washington, 15. okt. (AP). - Predsednik ZDA Eisenhower je imenoval dosedanjega veleposlanika v Jugoslaviji Riddlebergerja za pomočnika zunanjega ministra za evropska vprašanja.

Riddleberger prihaja na mesto Livingstona Merchanta, ki je prevzel dolžnost veleposlanika ZDA v Kanadi.

Zasedanje Arabske lige

Kairo, 15. okt. (AFP). Danes dopoldne se je začelo zasedanje Arabske lige, na katerem bodo proučili vrsto vprašanj. Arabske države bodo na tem zasedanju zastopali veleposlaniki, ki so akreditirani v Kairu. Najvažnejše vprašanje, ki ga bodo obravnavali, so odnosi med Izraelom in Jordanijo. Razen tega se bodo razgovarjali o stališču arabskih držav glede predložitve alžirskega vprašanja OZN, zatem o nemških reparacijah Izraelu, gospodarski, politični in kulturni blokadi Francije, suškem sporu in drugih vprašanjih.

OB ZAKLJUČKU OBISKA DELEGACIJE KOMUNISTICNE PARTIJE ITALIJE

Plodna izmenjava misli in iskustev v interesu delavskih gibanj obeh dežel in socializma nasploh

Ljubljana, 15. okt. 1956.

Delegacija KPI, ki se je 10 dni mudila v naši deželi in je prepotovala štiri naše republike od Skoplja do Maribora, je danes zaključila svoj obisk in se je popoldne preko Postojne vrnila v Italijo. Ob zaključku razgovorov z vodilnimi predstavniki ZK Jugoslavije je bilo objavljeno uradno poročilo; zatem so imeli gostje še sestanek z novinarji.

Uradno poročilo o razgovorih s predstavniki ZKJ se glasi:

Od 5. do 15. oktobra se je mudila v Jugoslaviji kot gost ZKJ in SZDLJ delegacija KPI. V delegaciji so bili tovariši: Luigi Longo, Vello Spano, Mario Montagnana, Antonio Pesenti, Mario Lizzero, Luisa Balboni, Carlo Salinari, Italo Busetto, Gerardo Chiaromonte in Duccio Tabet.

Delegacija je obiskala generalnega sekretarja ZKJ in predsednika SZDLJ tovariša Josipa Broza Tita in imela razgovore z več vodilnimi ljudmi partijskega, družbenega in sindikalnega življenja Jugoslavije. Razen Beograda je obiskala ljudske republike Makedonijo, Hrvatsko in

Slovenijo, kjer se je na več srečanjih in obiskih v republiških središčih, okrajih, občinah, podjetjih in zadrugah med drugim neposredno seznanila s problemi delavskega in družbenega upravljanja, gospodarskega sistema in gospodarske politike, prosvete in kulture, kakor tudi z vlogo, ki jo imajo v izgradnji socializma ZKJ, SZDLJ, Zveza sindikatov Jugoslavije in druge družbene organizacije.

Razgovori in razprave so se razvijali v duhu prijateljstva, na podlagi enakopravnosti in v odprtem pojasnjevanju mnenj o vseh vprašanjih, ki zanimajo ZKJ in KPI. Ta srečanja so ponovno potrdila koristnost sodelovanja, izmenjave gledišč in izkušenj v

interesu delavskih gibanj obeh dežel, razvoja socializma na svetu in zblizanja med narodi, ker to prispeva k pojasnjevanju in pomaga obravnavati važne probleme in naloge, ki jih sedanjí položaj postavlja pred vse napredne sile, zlasti pa pred partije delavskega razreda.

Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da so že dosednji medsebojni stiki rodili pozitivne sadove. Zato so se predstavniki obeh partij sporazumeli, da bodo z različnimi oblikami sodelovanja še bolj razširili te stike. To bo nedvomno pripomoglo k pozitivnim napotom za širše medsebojno spoznavanje in zblizanje delavskih gibanj ter narodov Jugoslavije in Italije, pa tudi za čedalje boljše razumevanje med obema vladama.

Predstavniki ZKJ in KPI se zavedajo, da so tudi takšni stiki - kakor tudi stiki med drugimi političnimi in sindikalnimi organizacijami delavskega razreda - aktivni prispevek k razvijanju prijateljskih odnosov dobrih so-

sedov med narodi obeh dežel za čedalje širše sodelovanje med narodi na enakopravni podlagi, za obravnavanje političnih in gospodarskih problemov naših dni in za okrepitev miru na svetu.

Bodoče sodelovanje med ZKJ in KPI se bo ob uporabi marksistično-leninistične metode v delu razvijalo v okviru proletarskega internacionalizma po načelih enakopravnosti v sodelovanju, nemešavanja v notranje življenje obeh partij, medsebojnega spoštovanja gledišč tudi v primerih, kadar v posameznih glediščih ni soglasja, v čemer je razumeti tudi možnost tovariške kritike. Uporaba teh načel bo olajšala razvoj sodelovanja tudi z čedalje boljše razumevanje med obema vladama.

Predstavniki ZKJ in KPI se zavedajo, da so tudi takšni stiki - kakor tudi stiki med drugimi političnimi in sindikalnimi organizacijami delavskega razreda - aktivni prispevek k razvijanju prijateljskih odnosov dobrih so-

(Nadaljevanje na 3. strani)

SEJA ODBORA ZA VOLITVE PRI LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

V Sloveniji premalo sodnikov

zato se na sodiščih kopičijo zaostanki

Ljubljana, 15. oktobra. Na današnji seji Odbora za volitve pri Ljudski skupščini Slovenije je zastopnik Izvršnega sveta tovariš Tominec obrazložil kandidature za 20 sodnikov in sicer za tri sodnike pri Vrhovnem sodišču LRS, za 16 sodnikov pri različnih okrožnih sodiščih, za dva pri Višjem gospodarskem sodišču LRS in za enega sodnika pri okrožnem gospodarskem sodišču. Razen teh je predložil v razpravo 108 predlogov za občasne sodnike Višjega gospodarskega sodišča LRS. Kandidature, s katerimi se je odbor strinjal, bodo predlagane na prvem zasedanju Ljudske skupščine.

Ob tej priložnosti je tovariš Tominec podrobneje razložil tudi splošno kadrovsko problematiko v našem sodstvu. To je namreč najbolj pereč problem, saj se je v zadnjih letih delokrog sodišč močno povečal in to ne samo glede na številne vloge, temveč tudi zaradi tega, ker so sodišča prevzela nove posle, ki so jih prej obravnavali drugi organi. Več sodnikov potrebujemo tudi zaradi ustanovitve nekaterih novih sodišč, na primer okrajnega v Krškem, ki je že ustanovljeno, medtem ko jih nameravamo v kratkem ustanoviti še na Rakeku, v Ormožu in v Ajdovščini. Ker je za dobro poslovanje sodišč nujno, da so čim bližje ljudem, imajo razen teh v načrtu še usta-

novitev nekaterih okrajnih sodišč in Okrožnega sodišča v Murski Soboti.

V Sloveniji je sedaj skupno 277 sodnikov, medtem ko bi jih potrebovali najmanj 343. Manjka torej 66 sodnikov, računati pa moramo še z upokojitvami, saj je že sedaj izpolnilo 35 sodnikov pogoje za upokojitve. To pomanjkanje sodniškega kadra nujno povzroča neugodne posledice pri delu naših sodišč in to tembolj, ker delo na sodiščih stalno narašča. Samo v prvi polovici letos je naraslo število poslov pri rednih sodiščih za več kot 6000 zadev, s tem pa se je povečalo tudi število neresenih zadev za 3563 predmetov, to je od 25.091 neresenih zadev ob zaključku 1955 na 28.654

zadev ob začetku letošnjega septembra. Ti zaostanki pa bi bili še večji, če ne bi po sodiščih opravljali prekurnege dela. Najslabši je položaj na področju Okrožnega sodišča v Celju, kjer so s posli tudi najbolj v zaostanku. Tu imajo trenutno več kot tisoč neresenih predmetov.

Razen premajhnega dotoka diplomiranih pravnikov otežkoča kadrovsko politiko pravosodja huda stanovanjska stiska in nezadovoljiv materialni položaj sodnikov. Mnogi sodniki ne morejo dobiti v kraju službovanja primerne stanovanja, zaradi česar se pravniki branijo prevzeti kandidature za sodnika v takih krajih. Najhujši je ta problem v Celju, Kočevju in Kopru, najbolj ugodno pa je v trboveljskem okraju in v Ptujju. Dosti kvalificiranih pravnikov pa se odzove raje službam v drugih organih tudi zaradi tega, ker so prejemki ugodnejši kot pri sodiščih.

Naša sodišča črpajo nov sodniški kader predvsem iz vrst sodniških pripravnikov. Kljub razmeroma kratki praksi so mladi sodniki povečini pri delu vestni in zadovoljivo opravljajo svoje delo. Najbolj so se uveljavili v reševanju kazenskih zadev, medtem ko je v civilnem sodstvu potrebno več prakse. Pravna fakulteta je prva leta po osvoboditvi dajala razmeroma nizko število diplomantov, povprečno 33 na leto, sedaj v zadnjih dveh letih pa je vpis številnejši. Od lanske jeseni dalje štipendira tudi Državni sekretariat za pravosodno upravo posamezne študente pod pogojem, da ostanejo nato v službah na sodiščih, štipendije pa razpisujejo tudi okrajni sodišča, ki s tem po moč vsaj delno omilijo močno pomanjkanje sodnikov.

M. N.

Koncert romunskega narodnega ansambla

Romunski ansambel ljudskih plesov in pesmi »Barbu Lautarus je priredil sinoči drugi koncert na Kolarčevi univerzi. Na koncertu tega ansambla, ki bo deset dni gostoval v naši državi, so bili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colaković, predsednik Centralnega odbora ZSJ Djuro Salaj, podsekretar v Državnem sekretariatu za zunanje zadeve Dobrovič Vidčič in predsednik komisije za kulturne zveze s tujino Marko Ristič, prav tako pa so bili na koncertu romunski veleposlanik v Beogradu Nikolae Guina, diplomatski predstavniki Kitajske, Indije, Kanade, Italije, CSR, Mehike in drug.

S KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV RUDNIKA ZAGORJE

Tesnejše sodelovanje članov Zveze komunistov

Na zadnji konferenci članov ZK rudnika Zagorje so med drugim posvetili precej pozornosti tudi raznim problemom mladine v rudniku.

Pred leti je bila ukinjena na rudniku osnovna organizacija Ljudske mladine, da se bo ta mladina raje vključevala v osnovne mladinske organizacije tam, kjer živi, to je v šolah, internatu ali kje drugje. Tu naj bi mladina tudi delala in se vključevala v kulturno in politično življenje. Do tega pa v večini primerov ni prišlo in del mladine ni bil aktiven.

Na konferenci je bilo ugotovljeno, da tega ni kriva sama mladina, ampak je treba iskati vzroke v sistemu vzgoje mladine. Da mladina hoče aktivno sodelovati pri izgradnji socializma, so nam pokazale mladinske delovne akcije v Zagorju in Izlakah. Prav tako se je del rudarske mladine udeležil mladinske brigade »Toneta Okrogarja«, ki je delala v

Krškem. Iz tega tudi vidimo, da je potrebno poiskati pravi način pomoči in dela komunistov z mladino ter jo vključevati v organizacijo tem, kjer dela. Člani ZK rudnika so sklenili, da bodo ponovno ustanovili osnovno organizacijo Ljudske mladine na rudniku.

Konferenca pa je tudi ugotovila, da komunisti premalo pomagajo aktivom mladih proizvajalcev. Prav tako je premalo mladine vključene v delavsko samoupravljanje in v množične organizacije.

Poseben problem je tudi mladina v internatu rudarsko-kovinarske šole v Kisovcu. Čeprav je bil ta dom zgrajen po vojni in je sodobno urejen, vendar je že pretesen. Zaradi tega ni možno v njem delati z mladino, kot bi bilo potrebno.

Prihodnje leto bo rudnik Zagorje začel zidati nov dom in šolo. S tem bo rešen problem dela in vzgoje internatske mladine. Nasploh je bilo opaziti na konferenci, da se med zagorskimi komunisti pojavlja večje zanimanje za sodelovanje z rudarsko mladino

V Črni gori so ustanovili podjetje industrije aluminija v izgradnji

Na včerajšnji seji Izvršnega sveta Črne gore, ki ji je predsedoval Filip Bajković, so med drugim sklenili tudi, da bodo ustanovili podjetje industrije aluminija v izgradnji. Naloga tega podjetja bo, uresničiti celoten program izgradnje industrije aluminija v Črni gori, in sicer na podlagi dolgoročnih kreditov Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije v znesku 175 milijonov dolarjev.

Izvršni svet je za direktorja novega podjetja imenoval Velzara Skeroviča, dosedanjega predsednika Okrajnega ljudskega odbora Titograd, za njegovega namestnika pa dosedanjega direktorja Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje Dušana Djuroviča.

Člana beogradske Opere na gostovanju v SZ

Včeraj sta odpotovala z letalom v Moskvo člana beogradske Opere Melanija Bugarinovič in Dušan Popovič. Na tridesetdnevni turneji po SZ bosta priredila vrsto samostojnih koncertov v Moskvi, Leningradu, Kijevu in Harkovu, razen tega pa bosta nastopila tudi v nekaterih operah v moskovskem Boljšem teatru in kijevski ter leningrajski Operi.

Plenum sindikatov Srbije

Na plenumu Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za Srbijo, ki je včeraj začel z delom, bodo proučili vprašanje stimulacije v gospodarstvu. Plenumu predseduje predsednik Republiškega sveta Dragan Stamenković, udeležujejo pa se ga podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Ivan Božičević, sekretar sekretariata za industrijo v Zveznem izvršnem svetu Vladimir Vujović in predstavniki Zvezne komisije za plače ter drugih zainteresiranih ustanov. Referat o vprašanju stimulacije v gospodarstvu je imel sekretar Republiškega sveta sindikatov Dušan Sijan.

Delegacija Litostroja odpotovala v SZ

Na povabilo sindikata teške strojegradnje SZ in leningrajske Tovarne turbin je sinoči odpotovala v SZ petčlanska delegacija tovarne »Litostroj« v Ljubljani. Delegacija se bo mudila v Sovjetski zvezi 15 dni in si bo v tem času ogledala več podjetij.

Bivanje delegacije Komsomola v Jugoslaviji

Ob zaključku tridnevnega obiska v Makedoniji je včeraj sprejel delegacijo Komsomola, ki se mudi v naši državi kot gost CK LMJ, član Izvršnega sveta Narodnega saborja Makedonije Dime Bojanovski. V razgovoru, ki se ga je udeležil tudi direktor Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje Aleksander Grličkov, so se člani delegacije zanimali za sestavo narodnega saborja, sistem planiranja in za nekatera gospodarska vprašanja. Delegacija Komsomola je nato odpotovala v Niš.

S KONFERENCE ZK PRI SPLOŠNEM GRADBENEM PODJETJU »KONSTRUKTOR« V MARIBORU

DOBRA ORGANIZACIJA DELA POVEČUJE DELOVNO STORILNOST

Med mnogimi vprašanji, ki so jih obravnavali na konferenci Zveze komunistov splošnega gradbenega podjetja Konstruktor v Mariboru, so posvetili največ časa in pozornosti storilnosti v podjetju in tistim stvarim, ki vplivajo na povečanje storilnosti. Dosedanji način normiranja v podjetju ni pokazal večjega uspeha, ker nagrade niso ustrezale večjemu trudu posameznikov. Povprečne norme tudi z zadnjimi popravki niso dovolj stimulativne za posameznike, zato je storilnost še vedno nizka.

V gradbeni industriji je teže normirati razna dela in nagradjevati po individualnih normah kakor v industrijskih podjetjih. Kdoristo pa bi bilo, če bi normirali dela posameznim brigadam, kar bi bilo na vsak način bolj vzpodbudno za majhen delovni kolektiv in vsakega posameznika, kot je sedanj način nagradjevanja. Seveda bi potrebovali za to delo vestne in strokovno sposobne normirke, ki bi določili čim bolj realne norme. Dobro so se obnesli tudi dosedanja poizkusi nagradjevanja po akordu, kar bo treba še bolj razširiti.

Pri tistih delih, kjer je normiranje otežkočeno, pa je velikega pomena ustrezna organizacija dela. Strokovnjaki, ki vodijo razna dela, bodo morali za vsako gradbišče posebej proučiti, kakšna organizacija dela bo v določenih razmerah najbolj uspela. Pri dobri organizaciji, kjer teče delo v enotni verigi, potegnemo

ODHOD DELEGACIJE CO ZVEZE ZA TEHNIČNO VZGOJO JUGOSLAVIJE V MOSKVO

Svobodna izmenjava izkušenj lahko rodi samo obojestranske koristi

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Na povabilo Centralnega komiteja DOSAAF (Prostovoljna organizacija za sodelovanje z letalstvom, vojsko in mornarico) je danes z letalom odpotovala v Moskvo delegacija Centralnega odbora Zveze za tehnično vzgojo Jugoslavije s predsednikom Centralnega odbora in članom Zveznega izvršnega sveta Francem Leskoškom na čelu.

V delegaciji, ki se bo mudila v Sovjetski zvezi deset dni, so generalni sekretar Centralnega odbora Ljudske tehnike Slavko Filipi, predsednik Avtomobilske zveze generalmajor Voja Todorović, predsednik Zveze radioamaterjev Slobodan Nakičević, predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike Slovenije Milko Goršič ter podpredsednik Centralnega odbora Bosne in Hercegovine Safet Filipović.

Pred odhodom z letališča je dal predsednik Leskoškovič novinarjem naslednjo izjavo: »V ZSSR potujemo z željo, da bi spo-

znali organizacijo in delo DOSAAF. Menimo, da bo to za obe organizaciji koristno, kajti svobodna izmenjava izkušenj in mnenj lahko rodi samo obojestranske koristi in ustvari še boljše pogoje za nadaljnje sodelovanje.«

Na zemunsko letališče so spremili delegacijo člani predsedstva Centralnega odbora Ljudske tehnike Dragoslav Mutapović, Stjepan Han in drugi. Navoz je bil tudi svetnik sovjetskega veleposlanstva v Beogradu Grjaznov.

V MARIBORU

neenakomernega sproščanja skladov za gradnje in se čuti tudi v pomanjkanju nekaterih vrst gradbenega materiala.

V podjetju je pereče tudi vprašanje mladega naraščaja. Okrog 45% zidarjev je starih nad 55 let, zato bo treba kmalu dobiti nadomestilo. Vajencev imajo sicer precej, toda nekateri hočejo zapustiti podjetje pred iztekom učne dobe z izgovorom, da si morajo poiskati tako zaposlitev, da se bodo lahko sami vzdrževali. Večina jih res ni nikjer abonirana in si kuhajo kar sami, čeprav bi si lahko uredili boljše življenje z lastnim zaslužkom. Po določenih tarifnega pravilnika lahko zaslužijo vajenci po 30 in še več din na uro. Toda nekateri se ne trudijo, da bi več zaslužili, drugi pa zaslužek porabijo za cigarete in alkoholne pijače. Razen moralnega vpliva bo treba vajence napotiti v menzo, hrano pa lahko plača podjetje iz njihovega zaslužka. Tako jih bodo prisilili, da se bodo bolje hranili. Komunisti pa bodo pomagali mladinski organizaciji, da bo razvila večjo dejavnost.

Osnutek zakona o umetniških akademijah pripravljajo

Včeraj je bil v sekretariatu za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta sestanek, na katerem so razpravljali o osnutku zakona o umetniških akademijah, ki ga je nedavno sestavil Svet za šolstvo LR Srbije. Sestanek so se udeležili sekretarji zainteresiranih republikanskih svetov in rektorji vseh umetniških akademij. Udeleženci sestanka so dali številne koristne pobude za novo ureditev akademij. Med drugim so načelno govorili tudi o položaju akademij, o njihovi stopnji itd. Sklenili so, da bo Svet za šolstvo LR Srbije na podlagi predloženega osnutka in novih pobud izdelal nov osnutek zakona o umetniških akademijah, ki ga bodo izročili v proučitev vsem republikanskim svetom in akademijam.

PLENARNA SEJA PREDSTAVNIKOV TOVARN ZA ZDRAVILA

Program rekonstrukcije predvideva da bo naša farmacevtska industrija l. 1961 izdelala za 12,5 milijard din več kemikalij in zdravil kot letos

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Predstavniki 11 jugoslovanških tovarn zdravil so na plenarni seji izjavili, da bo izdelala naša farmacevtska industrija v prihodnjem letu 10% več zdravil kakor letos. Na seji so ugotovili, da je bil trg zadnje tri mesece dobro založen z domačimi zdravili in da lahko pričakujemo, da bo plan proizvodnje zdravil do konca leta izpolnjen.

Po daljši razpravi o zmanjšanju uvoza zdravil so sklenili, da se bodo uvozna podjetja v prihodnje posvetovala z izdelovalci in pristojnimi zdravstvenimi organi o nakupu tistih zdravil, ki jih že izdelujemo ali ki bi jih lahko izdelovali doma. Na plenarni seji so govorili tudi o investicijskih elaboratih, potrebnih za uresničevanje programa rekonstrukcije in perspektivnega programa razvoja farmacevtske industrije, ki ju na pristojnem mestu pripravljajo. Program rekonstrukcije predvideva, da bo naša farmacevtska industrija leta 1961 izdelala za 12,5 milijard več raznih kemikalij in zdravil kakor letos. Takrat bo znašala vrednost celotne proizvodnje kakih 11 milijard. Po rekonstrukciji bodo domače tovarne zdravil izdelovale vse glavne kemikalije in zdravila, ki jih zdaj večinoma uvažamo.

V združenju proizvajalcev farmacevtsko-kemijske industrije pravijo, da bomo že leta 1961 izdelali doma dovolj antibiotikov za naše potrebe in da jih bomo lahko nekaj še izvažali. Popolna samosvojitve naše industrije zdravil v proizvodnji vitaminov C, B₁, B₆, D₃ in ostalih, dalje popolna proizvodnja sulfopreparatov, kakor tudi večja uporaba domačih surovin, ostani zdravilnih zelišč in nekaterih organskih zdravil, vse to je tudi zadnje s programom rekonstrukcije. Predstavniki farmacevtske industrije so razen tega proučili predlog o združitvi Združenja kemijske in farmacevtske industrije ter izrekli nekatere pripombe k osnutku zakona o pokojninih, ki se nanašajo na dolgotrajnega delovnega staža ljudi, zaposlenih na naporih in zdravju nevarnih mestih v tej industrijski panogi.

Fluktuacija delovne sile iz obrti v industrijo

Prevelika razlika med dohodkom obrtnih in industrijskih delavcev

Kakor kažejo statistični podatki, je bilo leta 1939 v Sloveniji 20.372 obrtnih obratov s 35.450 delavci in 11.079 vajenc, medtem ko je sedaj le 16.529 obrtnih obratov z 41.039 delavci, 10.648 vajenci in 2163 administrativnih moči. Število obrtnih delavcev je torej padlo, naraslo pa je število zaposlene delovne sile.

V socialističnem sektorju je bilo ob koncu preteklega leta 2528 delavcev, v zasebnem pa 14.001. Pri tem je bilo v družbenem sektorju zaposlenih 27.608, v zasebnem pa 27.140 ljudi.

Pri analiziranju obrtništvazvlic mnogim podatkom o številu obrtnih obratov, o zaposlenih v socialističnem in na drugi strani v zasebnem sektorju največkrat pogrešamo vrednosti skupne proizvodnje enega in drugega sektorja, iz česar bi bilo na primer mogoče ugotoviti vrednost proizvodnje povprečnega delavca v socialističnem oziroma v zasebnem sektorju obrtništvazvlic.

Vprašanju proizvodnosti dela v družbenem sektorju obrti je treba posvetiti znatno pozornost. Vsekakor je proizvodnost v zasebnem sektorju večja; vendar o tem ni mogoče dobiti popolne slike, ker ni na razpolago vseh podatkov, ki bi lahko bili dokaz realnih dohodkov zasebnega obrtnika. Delavec, ki dela pri zasebnem obrtniku, je po navadi znatno bolj stimuliran za svoje delo kakor tisti, ki je zaposlen v socialističnem sektorju obrti. Medtem ko pomeni na primer nadurno delo v družbenem sektorju problem, preko katerega tovrstne obrtne delavnice ne morejo, je daljši delovni čas pri zasebnem obrtniku vse prej kot ovira, saj ga ni mogoče ugotoviti, ne glede na to, da zasebni obrt-

lik pri nadurnem delu ne plača socialnega zavarovanja.

Če primerjamo eksistenčne pogoje v obeh sektorjih obrti, lahko ugotovimo, da je družbeni sektor zaradi predpisane administracije (obvezna poročila in knjigovodstvo) tako obremenjena, da znatno slabi obrtno delavnico po finančni strani, razen tega pa zavira tudi redno in uspešno strokovno delo. Zasebni obrtnik teh obveznosti praktično nima, tako da lahko sproščeno dela ne le osem, temveč več ur dnevno, kar mu prinaša izredne, nekontrolirane dohodke.

Vse to omogoča zasebnikom stimulacijo za ustanavljanje novih delavnic, družbenemu sektorju pa ne. Tako so v prvem polletju tekočega leta izdali zasebnikom v ljubljanskem okraju 133 obrtnih dovoljenj, medtem ko so v istem obdobju ustanovili le tri obrtne obrate družbenega sektorja.

V zvezi s tem je važno tudi pravilno nagradjevanje obrtniškega kadra. Značilno je, da je fluktuacija delovne sile iz obrti v industrijo velika, česar pa ni težko razumeti, če si ogledamo nekaj konkretnih podatkov iz analize povprečnih plač (v republiškem merilu) za družbeni sektor obrti v primerjavi s posameznimi kvalifikacijami v industriji.

Tako zaslužijo v družbenem sektorju obrti zaposleni visokokvalificirani delavec povprečno 55,48 dinarjev na uro, visokokvalificirani delavec v industriji pa povprečno 63,20 dinarjev na uro. Razlika je torej pri visokokvalificiranih delavcih 13%, pri kvalificiranih 8%, pri polkvalificiranih 5% in pri nekvalificiranih 10% — vse v prid delavca, ki je zaposlen v industriji. Ne kaže tudi prezreti, da so v in-

dustriji urejene norme in do neke meje premije, kar spet dviga stvarni dohodek tu zaposlenega delavca. Razen tega nudi industrija svojem delavcu še vrsto drugih ugodnosti (na primer stanovanje). Zato bo treba delavca v družbenem sektorju vsaj v osnovnih tarifnih postavkah izenačiti z industrijskim delavcem (obrotni delavci morajo obvladati proizvodni proces nekega izdelka od začetka do kraja, kar v industriji ni potrebno), če bomo hoteli preprečiti fluktuacijo delovne sile iz obrti v industrijo in tako seveda okrepiti sedanji položaj družbenega sektorja obrti.

Glede napredka in razvoja obrtnega strokovnega šolstva je vredno omeniti pomanjkanje šolskih prostorov in vajenskih domov. Medtem ko je bilo v Sloveniji pred 5 leti še 95 takšnih šol, jih je danes le še 81, ki jih obiskuje nad 10.000 obrtnih vajencev. Lastne zgradbe ima le 14 šol, vse druge gostujejo v prostorih, ki največkrat ne ustrezajo potrebam. Pomanjkanje učnih prostorov ima to posledico, da so vajenci v zaostanku s poukom, v nekaterih strokah pa je treba namesto rednih periodičnih šol prirediti tečaje, ki največkrat niso na zadostni strokovni ravni. Razen tega primumanjuje dobrih predavateljev, predvsem stalnih, ki bi poučevali strokovne predmete. Vendar se je z uvedbo šol za kadre stanje vajenskih šol v letošnjem letu nekoliko zboljšalo. Po novih predpisih se bo sredstva iz sklada za kadre uporabljala tudi za gradnjo šol. S temi sredstvi bi ob pomoči okrajnih ljudskih odborov in z nekaj republikanskimi sredstvi zgradili vajenski šol v Ljubljani in v Mariboru, kjer je pomanjkanje šol najbolj občutno.

DANES PO SVETU

Svež duh v Weimaru

V Weimaru so imeli zadnje dni razgovore predstavniki Svobodne demokratske nemške stranke, ki je še vedno pripadala Adenauerjevi vladni koalicijski Zahodne Nemčije, in Liberalne stranke, ki na drugi strani demokratske črte sodijo v vzhodno nemško vlado. Razgovori so prinesli svež duha v duševno vzdušje stikov političnih silami Zahodne in Vzhodne Nemčije, ki ga je zapustila slednja vojna.

Weimarski sestanek je bil prvo srečanje predstavniki Svobodne demokratske stranke, odkar so Nemčijo razdelili na dva dela. Že s tem je napravil prvo pomladno vrzel v delni ledeni plošči, ki je doslej pokrivala notranje nemške odnose. Tema razgovorov je bila prav tista, o kateri so Nemci sami najbolj poklicani, da govore, namreč vprašanje združitve Nemčije, doseženi uspehi pa so bili, da bi se morali Nemci sami zavzeti za združitve, da »upostavitev demokratske enotnosti ni samo stvar štiri vešeli«.

Priznavati pomen weimarskih razgovorov in verjeti, da bodo rodili temeljito spremembo splošnih nemških razmer, bi bilo neutemeljeno, ker je svobodna demokratska stranka, ki je sodelovala v bonmskem zveznem zboru, manjšinska stranka. Adenauer in njegovi demokristjani ne niti za las niso spremenili svojega negativnega stališča o kakršnikoli razgovorih z vzhodnonemškimi političnimi demokrati, pa tudi sami niso hoteli sodelovati, pa za zdaj odločno sleherne stiske vladajočih vzhodnonemških Enotno socialistično stranko. Vendar pa je bilo weimarsko srečanje nedvomno važno, ker

je opozorilo svet na eno najvažnejših sredstev za ureditev ali vsaj ublažitev nemškega vprašanja.

Stanje, v katerem je zdaj to vprašanje, je globoka rana na telesu Evrope, sredstva, ki so jih doslej uporabljali, da bi jo odstranili, pa niso učinkoviti. Kirurgija »hladne vojne« se je pokazala kot skrajno škodljiva, izključna pogajanja med štirimi velesilami pa vsaj doslej niso bila dovolj uspešna. Weimarski sestanek je sicer samo začetek možnega procesa, vendar pa je rodil nov element, nujno potreben za obravnavanje nemškega vprašanja, namreč razgovore med samimi političnimi silami obeh Nemčij.

Ni pretirano reči, da pomenijo podobni novi stiki na še širši podlagi nujno potrebo, da bi preostili prepad, ki deli zdaj obe Nemčiji. Med Zahodno in Vzhodno Nemčijo so namreč velike razlike socialnega in političnega značaja. Izravnavati te razlike in vskladiti stanje, ki so ga povzročile, kar je glavni pogoj za demokratsko združitve obeh Nemčij, pa mora in more biti predvsem stvar samih Nemcev.

Sporazumevanje Nemcev o združitvi je potrebno zato, da bi premagali vpliv ozkih blokovskih činiteljev in da bi Nemci sami več prispevali k upostavitvi miroljubne in demokratske Nemčije. Tudi če razgovori in dogovori Nemcev z obeh strani demokratske črte ne bi tako lahko in hitro obrodili največjih sadov, bi lahko že zdaj prinesli dragocene uspehe: odstranitev sedanjega antagonizma ter upostavitve in krepitev sodelovanja med obeh Nemčijama. To bi ustvarilo urodno vzdušje za obravnavanje nemškega vprašanja in hkrati prispevalo k nadaljnji pomiritvi mednarodnega položaja. J. Almul

Pineau: Obdržali bomo polno svobodo dejanj

Pariz, 15. okt. (Reuter). Francoski zunanji minister Christian Pineau je danes popoldne prispel iz New Yorka v Pariz. Na pariškem letališču je izjavil, da bo Francija po glasovanju v Varnostnem svetu in sprejetju obveznosti v načelu obdržala »polno svobodo dejanj«. Bodočih francoskih akcij ne bo oviral sovjetski veto, s katerim so po Pineaujevih besedah »zavrnili možnost, ki jih je nudil drugi del britansko-francoske resolucije«.

Pineau je potem izjavil, da se bo jutri sestel s sovjetskim zunanjim ministrom Šepilovom.

Vojaški sestanek v Jordaniji

»Presenečenje in zaskrbljenost« izraelske vlade nad britansko politiko v vprašanju stacioniranja iraških vojaških enot na jordanskem ozemlju

Aman, 15. okt. (AFP). — V Amanu so se sestali predstavniki Iraka in Jordanije. Sestanku je predsedoval jordanski kralj Hussein. Razgovarjali so se o vojaških vprašanjih. Iraška delegacija, ki jo vodi iraški prestolonaslednik Abdul Ilah, je prispela danes v jordansko prestolnico.

Zastopnik izraelskega zunanjega ministrstva je izjavil, da je britanski odpravnik poslov v Tel Avivu Westlake že drugič v dveh dneh obiskal izraelsko zunanjo

ministrico gospo Mijerson. Pri tem je britanski odpravnik poslov dal izraelski vladi nova zagotovila glede predvidenega stacioniranja iraških enot in poudaril, da se bo majhno število ira-

Po sestanku izraelske vlade so objavili sporočilo, v katerem je rečeno, da je vlada s »presenečenjem in zaskrbljenostjo« sprejela sklep britanskega zunanjega ministrstva, da bo v celoti uvelja-

Taborišče iz Izraela pregnanih beguncev v Jordaniji

ških enot nastanilo na bivšem transjordanskem ozemlju, neda- leč od izraelske meje. Zastopnik ministrstva je tudi izjavil, da so izraelske veleposlanke v Londonu, Washingtonu in Moskvi nujno poklicali na posvetovanje ter da bodo prispeli v Izrael sredi tega tedna.

Vilo britansko-jordanski sporazum, če bi se Izrael postavil po robu vkorakanju iraških čet na jordansko ozemlje. Sporočilo pripominja, da je izraelska vlada razen tega obravnavala sueško vprašanje in varnost obmejnega prebivalstva.

NAŠA PARLAMENTARNA DELEGACIJA NA POLJSKEM

Iskanje novih poti

v socializmu pri nas je napravilo na poljsko javnost najmočnejši vtis

Varšava, 14. okt. (Tanjug). — Delegacija Zvezne ljudske skupščine s Petrom Stambolićem na čelu, ki se že pet dni mudi na Poljskem kot gost Sejma, je prispela nočjo v Katowice.

»Če bi nas vprašali, zakaj najbolj ljubimo in spoštujemo Jugo-

slavijo,« je rekel sekretar vojvodskega komiteja Partije Oloszecki v zdravici na večerji, ki so jo priredili jugoslovanskim parlamentarcem, »bi odgovorili, da ne samo zaradi njene izredne hrabrosti v vojni, marveč še bolj zaradi njene smelosti in vztrajnosti v iskanju novih poti v izgradnji socializma.«

Po kosilu je vodja delegacije Petar Stambolić na prošnjo predstavnika časnika »Tribuna Polska« dal za ta časnik kratko izjavo, v kateri je izrazil posebno zadovoljstvo, da se delegacija mudi na Poljskem in rekel: »Mi, Jugoslavlani, smo se znašli po vojni v podobnem položaju in zato znamo ceniti vaše napore.«

Naša delegacija, ki jo spremlja na poti po Poljski veleposlanik v Varšavi Milorad Milatović, si bo ogledala v Katowicah nekaj industrijskih naprav.

Hamarskjöld bo pripravil nadaljevanje razgovorov o Suez

New York, 15. okt. (AFP). — Generalni sekretar OZN Hamarskjöld bo kmalu obiskal Egipt. Na poti v Kairo se bo ustavil v Londonu in v Parizu, da bi pripravil razgovore o sueškem vprašanju. Namen Hamarskjöldovega potovanja je, določiti kraj, dotum in način razgovorov, ki jih bodo začeli na podlagi šestih načel o sueškem vprašanju, sprejetih v Varnostnem svetu.

Dr. Sukarno v Burmi

Rangun, 15. okt. (Nova Kitajska). — Indonezijski predsednik dr. Ahmed Sukarno je prispel danes s svojim spremstvom iz Pekinga v Rangun.

Amnestija na Poljskem

Doslej so izpustili iz zaporov več kot 35.000 ljudi

Varšava, 15. okt. Pravosodni minister Zefija Vasilikowska in generalni tožilec Marijan Ribicki sta sinoči predložila odboru za pravosodna vprašanja in vprašanja administracije poljskega Sejma poročilo o izvajanju zakona o amnestiji, ki so ga objavili aprila letos, in poročilo o rehabilitacijah nedolžno obsojenih in ubitih poljskih državljanov. Na podlagi zakona o amnestiji so doslej izpustili iz zapora več kot 35.000 ljudi, kar je približno 50 % zapornikov na Poljskem. Od 1. maja do 1. oktobra letos so proučili 872 prošenj za rehabilitacijo, od česar je bilo 364 prošelj upravičenih ter so v vseh primerih zahtevali revizijo sodnih obravnav.

Generalni tožilec Ribicki se je posebej dotaknil vprašanja 19 na smrt obsojenih in ubitih poljskih častnikov, rekoč, da so bile obsojbe nepravilne. Ko je odgovarjal na zahtevo narodnih poslan-

cev, naj bi pospešili proces rehabilitacije na Poljskem, je Ribicki dejal, da je preverjanje zelo težko in da zahteva podrobno proučitev, ker zahtevajo rehabilitacijo tudi ljudje, ki tega ne zaslužijo.

Pogodba o prijateljstvu med Tajsko in Burmo

Bangkok, 15. okt. (Nova Kitajska).

— V Bangkoku so danes sklenili pogodbo o prijateljstvu med Tajsko (Siamom) in Burmo. Pogodba določa, da bosta obe državi upostavili diplomatski in konzularni predstavniki, zagotovili spoštovanje nacionalnih pravic tajske manjšine v Burmi in burmanske manjšine v Tajski in da bosta vse morebitne spore uredili na miren način. Sporazumeli so se tudi o tem, da bodo v kratkem sklenili sporazum o trgovini in plovlbi, o kulturnih odnosih in ektradiciji.

SOVJETSKO-JAPONSKA POGAJANJA O MIROVNI POGODBI

Normalizacija na Daljnem vzhodu po načelih miroljubne koeksistence

Moskva, 15. okt. (Tanjug). Predsednik vlade Sovjetske zveze Bulganin je davi pozdravljal napore japonske vlade za normalizacijo stikov med obema deželama in poudaril, da se v razgovorih o normalizaciji Sovjetska zveza ravna po načelih koeksistence.

Sovjetski ministrski predsednik Bulganin je govoril na prvem sestanku sovjetske in japonske vladne delegacije, ki sta davi začeli razgovore v zvezi z mirovno pogodbo med obema deželama. Bulganin je rekel, da sovjetska vlada meni, da bi z normalizacijo stikov ne le prenehalo vojno stanje med ZSSR in Japonsko, marveč bi tudi ustvarili pogoje za gospodarsko in kulturno sodelovanje, kar bi bilo koristno za mir na Daljnem vzhodu.

Bulganin je poudaril, da sta se obe vladi v okviru prejšnjih razgovorov sporazumeli malone v vseh točkah pogodbe, in je izrazil prepričanje, da se bodo sedanji razgovori o ostalih vprašanjih uspešno končali.

Predsednik japonske vlade Hatoyama, ki vodi japonsko delegacijo, je izjavil, da tudi Japonska teži za normalizacijo stikov in je ob tej priložnosti ponovil, da bi se morali po mnenju japonske vlade začeti razgovori o prenehanju vojne stanja, o diplomatskih predstavništvih, o repatriaciji preostalih japonskih državljanov iz ZSSR, o izpolnjevanju konvencije o ribarjenju, sklenjene letos v maju, in o tem, da bi ZSSR podprla Japonsko v vprašanju sprejema v OZN. Hatoyama je opozoril na to, da je bil med sovjetskimi predstavnikom Gromikom in predstavnikom Japonske Macumotom že prej dosežen sporazum o odgoditvi obravnavanja teritorialnih vprašanj.

Po govorih vodij obeh delegacij so imenovali komisijo, v kateri bo zastopal sovjetsko stran pomočnik zunanjega ministra Gromiko, japonsko pa minister Macumoto. Na sestanku s novinarji je predstavnik sovjetskega zunanjega ministrstva danes izjavil, da so se začeli razgovori v Moskvi v prisrčnem vzdušju in da obe delegaciji z optimizmom pričakujeta njihovo nadaljevanje.

Pogajanja z Nemčijo o letalskem prometu

Beograd, 15. okt. (Jugopres).

Med delegacijama vlad Zahodne Nemčije in Jugoslavije se bodo kmalu, brzkone konec oktobra, začela pogajanja o letalskem prometu. Letalski promet nad vzhodnonemskim ozemljem se zdaj vrši na podlagi pogodbe o letalskem prometu z okupacijskimi oblastmi v Zahodni Nemčiji.

IZ RAZGOVORA TOVARISA LUIGIJA LONGA Z NOVINARJI

Svojevstvene oblike ljudske demokracije ki so delavskemu gibanju vobče v korist in spodbudo

Pomen bližnjega kongresa KPI za nadaljnjo borbo za enotnost delavskega razreda in demokracijo v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Davi je imela delegacija še sestanek z novinarji, ki so ji zastavili nekaj vprašanj v zvezi z razgovori ter položajem delavskega gibanja in notranjopolitičnim razvojem v Italiji. Vodja delegacije Luigi Longo je takoj od kraja izrazil popolno zadovoljstvo z rezultati tovariških razgovorov in je še posebej poudaril neposrednost in odkritost vseh stikov ob tem obisku, pa tudi izčrpnost v pojasnjevanju nekaterih dvomov ob posameznih vprašanjih, tako da si je delegacija lahko ustvarila natančno podobo o naši socialistični ureditvi. Njeni vtisi so veliki globoki in pozitivni zlasti sprito široko zasnovanega sodelovanja delovnih ljudi v gospodarskem in družbenem upravljanju dežele. Delegacija je dobila vtis, da pomeni delavsko upravljanje v gospodarskih in družbenih organizacijah svojevstveno in originalno obliko neposredne ljudske demokracije, ki po svojem

pomenu presega okvir notranje družbene ureditve in ima tudi vnesplošno vrednost. Izkušnje jugoslovanskih narodov so zelo koristne ne le deželam, kjer imajo delovni ljudje oblast v rokah, marveč tudi drugod, kjer so še v borbi zanjo. Zato bodo koristile tudi kot zgled in vzpodbuda delavskemu gibanju v Italiji.

Luigi Longo je potem nekoliko izčrpnije govoril o pojavnih prizadevanjih italijanskega delavstva, da bi si zagotovilo svojo odločno besedo v italijanskem gospodarstvu. Sodelovanje v upravnih podjetjih mu do neke mere zagotavlja tudi italijanska ustava, ki pa je predvsem na tem področju pod pritiskom nasprotnih sil ostala mrtva črka, tako da se je delavski razred moral znova omejiti na nekdanje notranje komisije v tovarnah, ki so v glavnem le v okviru sindikalnih delovnih pogodb element obrambe njegovih delovnih in socialnih pravic.

zgraditi italijansko pot v socializmu. V ta okvir sodi tudi zaostrela borba za uveljavljanje republikanske ustave v Italiji, ki sicer ni socialistična in jo kvalificira že priznanje privatne lastnine, ki pa po drugi strani vendarle lahko pospeši preosnovno gospodarske in družbene strukture dežele.

Prizadevanja za politično in sindikalno združitve delavskih sil

KPI se je od nekdanj borila za enotnost delavskega gibanja na sindikalnem in političnem področju. Ze od leta 1934 se razvija akcijsko sodelovanje med italijanskimi komunisti in socialisti, ki je bilo z vrsto sporazumov ponovno utrjeno. Protidelavskim elementom je leta 1947 uspelo izvesti razkol v vrstah Socialistične stranke in prav ti si prizadevajo tudi zdaj, ko je postalo združevanje socialističnih strank v Italiji spet pereče, da bi se prekinilo dosedanje akcijsko sodelovanje med Socialistično stranko in Komunistično partijo.

Boj za združevanje in sodelovanje vseh socialističnih sil je rodil pozitivne sadove tudi na področju enotne sindikalne akcije in se že pojavljajo zahteve po skupni sindikalni organizaciji v vseh politično raznovrstno organiziranih delavskih elementih, tja do demokrščanskih. Tudi Generalna konfederacija dela je za sindikalno združitve vseh delavskih sil, ki se zdaj zbirajo tudi še v socialno demokratskih in krščanskih sindikatih, da bi se nova avtonomna sindikalna organizacija le osvobodila slehernega vpliva sedanjih političnih, ekonomskih in cerkvenih gospodarjev dežele in služila zgolj interesom delavcev nasproti delodajalcem.

Programska deklaracija KPI

Prav v boju za enotnost delavskih sil si je KPI zastavila neposredni cilj popolnega uveljavljanja republikanske ustave, ki bo omogočila delavstvu tudi na področju gospodarskih in delovnih odnosov korak naprej. S teh vidikov bo imel bližnji osmi kongres KPI svoj poseben pomen. Obravnaval bo programsko deklaracijo in vrsto tez o perečih notranjih vprašanjih ter neposrednih ciljih. V tej deklaraciji bodo upoštevani novi momenti in

perspektive socialističnih gibanj nasploh in še posebej v Italiji. Družbena in politična struktura sveta se je v zadnjih letih z okrepitevjo socialističnih dežel in osvobajanjem narodov izpod kolonialnega jarma, ki se v svojem gospodarskem in družbenem razvoju oklepajo socialističnih načel, čeprav mestoma zmedeno in nezavestno, v toliki meri spremenila, da nastajajo nova razmerja sil in odnosov, ki izpodnašajo tla imperialističnim in vojaškim blokom in jih nadomeščajo z miroljubnim mednarodnim sodelovanjem. Iz take generalne analize splošnega razvoja se podajajo tudi za italijanske socialistične sile elementi, na katerih bo mogoče

Iz vsega sveta

AVSTRILIJA

PRVI NABORNIKI

Dunaj, 15. okt. (AFP). V Avstriji so danes vpoklicali prve rekrute. Približno 15.000 mladeničev letnika 1937 je danes prišlo v vojašnice, ki so jih v ta namen posebej preuredili in okrasili. Vojaški rok traja v Avstriji devet mesecev. Naslednje rekrute bodo pozvali v vojsko na pomlad.

SZ

BOGATA ZETEV

Moskva, 15. okt. (Tanjug). V SZ je bila letos bogata zetev. V republikah Kazahstan in RSFSR je dosegla rekordni obseg. Samo RSFSR je dala letos 5,2 milijona vagonov žita, kar je za nad 50.000 vagonov več, kot je bilo planirano, in za 324.000 ton žita več, kot je znašala skupna zetev v SZ leta 1955.

MALAJA

STUDENTJE DEMONSTRIRAJO

Singapur, 15. okt. (Reuter). Singapurki študentje so danes demonstrirali, ker je vlada sklenila zapreti tri visoke kole v Singapuru. Vlada je to sklenila zaradi tega, ker so študentje protestirali proti aretaciji in izključitvi več študentov.

MAROKO

PROTESTNE STAVKE

Rabat, 15. okt. (AFP). Na pobudo Marokoske zveze delav se je začela danes stavka v več velikih mestih, in sicer v protest proti operacijam francoskih čet v Maroku. V Casablanci in Marakešu je bil eno uro ustavljen vs promet. Ljudi prodajalne so bile zaprte.

ZDA

PO LETALSKI NESREČI

BLIZU AZOROV

New York, 15. okt. (AFP). 93 letal in veliko število ljudi je Velike Britanije in Severne Afrike se zmeraj išče potnike in ostanke ameriškega transportnega letala, ki se je pred nekaj dnevi ponesrečilo na Atlantiku. V letalu je bilo 11 ameriških letalcev. Pred nedavnim sta dve ameriški izvidniški letali hujše ožile dva splava, na katerih naj bi bila nekaj ponesrečenec. Do zdaj tudi teh niso rešili.

V ameriških volilnih stavnicah: Le še 2:1 za republikance

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

New York, oktobra

Pred štirimi leti je ameriški tisk po tradiciji navijal za republikance in ti so zmagali. Dve leti pozneje je nadaljeval to prakso in republikanci so izgubili kontrolo nad parlamentom. Čeprav se nazori časopisnih založnikov niso spremenili, je videti zdaj v časnikih vsaj pokuse objektivnosti, čež katere se demokrati ne morejo posebno pritoževati. Izjema je »New York Herald Tribune«, ki je od uvodniškega poziva Eisenhowerju, naj kandidira v zlic srditemu napadu, od lanske jeseni do naših dni ohranila dosledno linijo poluradnega glasila vladne stranke.

Mladi direktor tega časnika Ogden Ride, katerega nove poklicne ideje so lani dvignile naklado časnika, je v korist stranke vpeljal še eno predvolilno vabo, da bi pridobil čimveč bralcev: nagradni natečaj, v katerem je treba razmetane črke zložiti tako, da nastane iz njih ime 54 uglednih newyorških meščanov iz bližnje in daljne minulosti. Zmagovalci bodo dobili nagrade: 25.000 dolarjev, motorni čoln, radijske

aparate in več drugih privlačnih reči, kar je samo po sebi običajno. Novo v natečaju pa je njegovo trajanje: 54 dni so določili tako, da trajajo od začetka Eisenhowerjeve volilne kampanje do drugega dne po volitvah. Tisoči novih bralcev »Tribune«, privabljenih z visokimi nagradami, bodo hkrati potencialni bralci republikanskih poročil.

Direktor Ride pa ne bi bil sposoben administrator, ko bi bil pozabil, da lahko človek 5 centov za izvod časnika hvaležno sprejme tudi od političnega nasprotnika. Njegovi vodniki se ne odmaknejo od strogo začrtane poti, vendar pa je reporterjevo dovoljenje, da tu pa tam zabeleži kak podatek, ki govori za opozicijo.

V presenečenje mnogih je »Tribune« te dni na prvi strani objavila zanimivo rubriko o stanju na politični stavnici: čeprav je še vedno dokazovala prednost republikanske liste, je vendar trdila, da Eisenhowerjeva priljubljenost pada med volivci, ki bi radi po 6. novembru nekaj zaslužili. Stave so v anglosaškem svetu zelo priljubljene, zlasti tam, kjer gre za

športne ali druge tekme, pa tudi za volitve. Anketa »New York Herald Tribune« na politični stavnici je nedavno pokazala, da stavijo ljudje na vsakih 5 dolarjev za zmago Eisenhowerja in Nixona samo 1 dolar za Stevenxona in Kefauverja. Zdjaj je padlo to razmerje na 2 dolarja v korist Republikanske stranke za vsak dolar demokratskega optimizma.

Na podoben način se gibljejo ankete o razpoloženju volivcev, ki niso vneti za stave. V rubrikah neodvisnih komentatorjev, ki operirajo bolj s sklepi kakor s številkami, dajejo republikancem in demokratom enako upanje. Komaj nekaj mesecev je tega, ko je vsak izmed njih brez pomisleka trdil, da bo zmagal Eisenhower.

George Washington je spreminil načelo posrednih volitev. Sistem volilnega kolegija velja še zdaj. Državljeni glasujejo neposredno za kandidatne liste strank, volilne izide pa računajo ločeno v vsaki državi in za celotno ozemlje ZDA. Kolikor pošlje država v centralni Kongres senatorjev in poslancev, toliko ima tudi glasov v volilnem kolegiju. Možnost zmage manjšinskega kandidata se odpre prav na tem mestu.

Nevada n. pr. ima 160.000 prebivalcev, New York pa 15 milijonov. Obe državi pošljeta v senat enako število predstavnikov — po dva. (Ustava določa tako, da bi bile zvezne države zavarovane proti kršitvi svojih pravic.) V predstavniškem domu ima Nevada samo enega poslanca, New York pa 43. Toda politik potrebuje v New Yorku za izvolitev dvakrat več glasov kakor v Nevada.

Dejstvo, da je en glas v manjših volilnih enotah vreden toliko kakor dva glasova v gosteje naseljenih krajih (običajno v industrijskih in naprednejših), se nam pokaže tudi v naslednjem računu. Eisenhower je zmagal leta 1952 s 35.936.252 glasovi, vtem ko je do bil Stevenson 27.314.992 glasov ali 6.621.260 manj. Stevenson bi bil lahko zmagal, ko bi bil razlika glasov zmanjšal le za 850.000 (na 5.771.260), porazdeljenih na štiriinajst ključnih enot volilnega kolegija.

Obe ameriški stranki sta zdaj posvetili glavno skrb državam, v katerih kaže, da bi utegnila volilna tehnika potegniti na nasprotno stran, če bi prišlo na volišča malo volivcev, ki se niso odločili za nobeno stranko. Popotni načrti Stevenxona in Kefauverja, pa tudi Nixona in zadnje čase Eisenhowerja osebno, so določeni natanko po teh računih poklicnih volilnih agitatorjev v njihovih štabih.

Jasja Levi

IZ RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU V LJUBLJANSKEM OKRAJU

Razponi med pokojninskimi kategorijami niso najboljši

Nadaljujemo s pripombami, ki so jih zavarovanci v ljubljanskem okraju stavili na osnutek novega zakona o pokojninskem zavarovanju. V zvezi s 58. členom ugotavljajo zavarovanci, da razponi (indeksi) med posameznimi pokojninskimi kategorijami niso dobro določeni in bi boljše razporeditev nedvomno tudi do-
 sti bolj stimulirala težnjo po pridobitvi višje kvalifikacije. Dalje naj bi za vse stroke s posebnimi predpisi določili, koliko let mora delavec ali uslužbenec, ki nima ustreznih strokovnih izpitov, opravljati dela določene kvalifikacije, da to kvalifikacijo doseže s praktičnim delom.

V petem poglavju osnutek pristiže k posebno težkim in zdravju škodljivim delom zaposlitve pri delih pilotov civilnega in gospodarskega letalstva, pri delih, ki so opravljani v kesonih, pri potapljaških delih in pri jamskih delih v rudnikih. Člani okrajne skupščine Zavoda za socialno zavarovanje pa priporočajo, da se določijo podobne ugodnosti, to je, da se šteje za polno pokojninsko leto deset mesecev na delu, tudi za železnice in za eksekutivi, predvsem kurjače in strojevodje, premikarje, ter osebe na določenih delovnih mestih v železniških kurilnicah, katerih delo je prav tako težko in škodljivo, kot delo jamskih delavcev. Pogosto je bilo slišati tudi mnenje, naj zakon določi skrajšano delovno dobo in znižano starostno mejo razen naštetim, tudi soferjem prve kategorije, zdravnikom in še nekaterim drugim izjemno težkim delovnim mestom.

Delavcem in uslužbencem naj ne bi šteli časa, prebitega v delovnem razmerju, v delovno dobo za pokojnino šele od šestnajstega leta starosti naprej, kot je sedaj predvideno, marveč že od petnajstega leta starosti, saj se pri nas šolska obveznost s petnajstim leti konča. — Prav tako naj bi šteli v delovno dobo tudi čas, prebit v vojnem ujetništvu tudi po 5. aprilu 1920. leta, ker mnogim našim državljanom čestokrat ni uspelo, da bi se vrnili

v domovino že v aprilu 1920 leta. Po osnutku zakona naj bi imeli posvojeni otroci pravico do družinske pokojnine, če so bili posvojeni najmanj tri leta pred zavarovanevo smrtjo. Zavarovanci pa so mnenja, naj bi zadoslovno eno leto preživljanja. Osnutek ne menja dolžine letnega delovnega razmerja sezonskih delavcev, ki zaradi značaja svoje sezonske zaposlitve kasneje izpolnijo pogoje starostne dobe za pokojnino. Med drugim so zavarovanci mnenja, naj bi kmetijskim delavcem šteli čas zaposlitve pri poljskih delih v delovno dobo ne glede na čas trajanja zaposlitve. V tej zvezi naj bi se uredilo tudi vprašanje delovne dobe gradbenih delavcev.

Prevedba pokojnin, naravno, najbolj prizadeva upokojence. Ti so predvsem mnenja, naj bi novi zakon določil o prevedbi zelo natančno opredelili, kar bi omogočilo čim boljše izenačenje starih in novih pokojnin. Žele tudi, naj bi pri prevedbah pokojnin ohranili dosedanje odstotke pokojnin in pa, naj po novem priznajo bivšim zvanikom vsaj svojstvo uslužbenec z nižjo strokovno kvalifikacijo. Novi zakon daje Zveznemu zavodu za socialno zavarovanje pristojnost, da lahko razveljavi vsako določbo okrajnega zavoda o pravici do pokojnine, s katero je kršen zakon, razen določb, ki jih je okrajni zavod izdal na podlagi sodbe sodišča socialnega zavarovanja (po mnenju zavarovancev bolje: rednega sodišča). Da pa bi bila zagotovljena pravna gotovost in nemoteno uživanje pokojnine, naj bi zakon tudi časovno omejil to nadzorstveno pravico Zveznega zavoda na primeren rok, n. pr. dobo petih let.

IZ SLOVENSkih KONJIC

Razprava o delu prosvetnih društev

Občinski svet zveze Svobod in prosvetnih društev v Slov. Konjicah je razpravljal o delu društev pri pripravah za občne zbornice in delovanje v zimski sezoni. Na področju občine je sedaj 12 prosvetnih društev in dve Svobodi (v Slov. Konjicah in Zrečah), ki imajo okoli 900 članov. Osnovni poudarek v letošnji zimski sezoni bo na izobraževanju prebivalstva, v prvi vrsti pa na delavcih in članov raznih organov delavskega in družbenega upravljanja. V ta namen v Slov. Konjicah že pripravljajo ustanovitev posebne šole za izobraževanje odraslih. Trajala bo šest mesecev. Šola bo tudi še delovala ljudska univerza. Predvidevajo tudi, da bi večja društva pripravila več predavanj oziroma da bi iz večjih krajev hodili predavatelji v bolj oddaljene vasi, posebno na Pohorju. To velja predvsem za zdravstvena in vzgojna predavanja. Važno nalogo si je občinski svet zadal tudi z organizacijo raznih sklad, ki bodo lahko društvom v precejšnji pomoči pri njih delu.

Da bi se društva kar najbolje pripravila na letošnje občne zbornice, ki bodo ta in deloma prihodnji mesec, bodo člani občinskega sveta obiskali vse odbore in jim pri tem pomagali. Še posebej pa bo v Zrečah posvetovanje vodilnih odbornikov društev s pohorskega področja.

V Ločah pri Slov. Konjicah že nekaj časa urejajo in popravljajo tamkajšnji

kulturni dom, v katerem imajo tudi kinoparator. Precej pri tem bodo Ločani opravili s prostovoljnimi delom.

Ljubljansko avtobusno podjetje SAP je 10. oktobra uvedlo še en direktni avtobus na progi Ljubljana—Maribor, ki zjutraj vozi iz Ljubljane, zvečer pa se vrača nazaj. Za Slov. Konjice je to vsakokrat precejšnja pridobitev, tako za tujeraj kot tudi za večerni avtobus.

Zelo dobro pa bi bilo, če bi uvedlo tudi mariborsko podjetje avtobus, ki bi iz Maribora vozil okoli pol osme ure zjutraj, vračal pa bi se iz Ljubljane okrog 17 zvečer. To bi zlasti ustrezalo tistim potnikom, ki imajo dopoldan kakršnokoli konferenco in dostikrat ne morejo ob 2 ali 3 uri popoldan že nazaj.

Sindikalski svet v Slov. Konjicah je pred kratkim sklical posvetovanje vodilnih odbornikov iz sindikalnih podružnic, na katerih so govorili razen o izobraževalnem delu v letošnji zimski sezoni še o pripravah na letošnje občne zbornice. Sprejeti so sklep, da bodo občne zbornice izvedli najkasneje do konca novembra, tako da bo decembra že skupščina sindikalnega sveta. Sindikalni svet je podružnicam v podjetjih pripravil, naj bi na zborih poročali tudi predsedniki delavskih svetov, povabili pa so naj bi tudi odbornike ljudskega odbora, zborov proizvajalcev in drugih obsejalnih in političnih organov v občini.

Trgatev grozja v okolici Slov. Konjic je v polnem teku. Vinogradniki menijo, da bo letošnji pridelek kvalitno dober. Na to je v veliki meri vplivalo lepo in toplo vreme. Količina pa bo pridelek manjši od povprečja, posebno še tam, kjer je bila polsti toča. Sadjarji pa so v teh dneh že pričeli obratiti sadje.

DOMOVI UČENCEV IN INTERNATI SO PREPOLNI

Komisija Okrajnega sindikalnega sveta Maribor je pregledala vse domove učencev strokovnih šol in vajencev ter internate v okraju. O ugotovitvah komisije bodo še ta mesec razpravljali na širši konferenci članov plenuma okrajnega sindikalnega sveta, okrajnega komiteja mladine, predstavnikov domov in internatov ter nekaterih podjetij, ki dobivajo iz šol mladi strokovni kader, da bi s skupnimi močmi odpravili vse pomanjkljivosti.

POLOVICA DOMOV V NOVIH STAVBAH

Stanje v raznih domovih in internatih se močno razlikuje. Na te razlike pač vplivajo razne okoliščine. Dom metalurške industrijske šole Ravne, Dom industrijske kovinarske šole na Tez-nem in Internat industrijske šole kemične stroke v Rušah so v novih poslopih, ki so jih zgradili po osvojitvi. Dom učencev železniške industrijske šole Maribor—Studenci je nameščen delno v poslopju bivšega samostana, delno pa v novem domu, ki ga je začela graditi Direkcija železnice v Ljubljani, pozneje pa ustavila gradnjo zaradi pomanjkanja sredstev. Internat trgovskih učencev, Dom učencev strokovnih šol in Dom vajencev, vsi v Mariboru, pa so v starih poslopih, ki so le za silo preurejena in ne ustrezajo vsem potrebam, čeprav so letos s subvencijami precej izboljšali higienske razmere. Prostore v drugem nadstropju Doma vajencev pa si je lepo uredila elektrotrogospodarska šola.

V PROSTORIH ZA 60 UČENCEV JIH JE 135

Skoraj vsi domovi so prepolni. Skupna zmogljivost je 1082 stanovanec, sedaj pa stanuje v njih 1375 učencev. Največja gneča je v Domu metalurške industrijske šole Ravne, kjer jih stanuje v prostorih za 60 učencev kar 135. Spalnice so uredili celo v kletih, čeprav so si pomagali z enonadstropnimi železnimi posteljami. Tudi kuhinje in jedilnice so pretesne za sedanje število stanovan-
 cev. Omejevanje število učencev zaradi prenatrpanosti prostorov pa ne bi bilo upravičeno, ker imajo podjetja premalo strokovnih delavcev. Zato bo treba povečati stare domove in graditi nove.

LASTNA SREDSTVA NE ZADOŠČAJO ZA VZDRŽEVANJE

Skrb podjetij za domove učencev je zelo različna. Največ gmo-

nih sredstev nudi za vzdrževanje doma in za boljšo oskrbo učencev Zvezarna Ravne, najmanj pa Tovarna avtomobilov in Železniška delavnica v Mariboru. Dom učencev Industrijske kovinarske šole je nov in dobro opremljen. Ker pa nima nobenih dohodkov razen oskrbnine, vzdrževanje ni zadovoljivo. Precej je bilo okvar

Iz mariborskega parka

v instalacijah in kanalizaciji, kar popravljajo z najetim posojilom. Ostali domovi prejemajo subvencije od Republiške obrtne zbornice in Okrajne trgovinske zbornice.

Z EKONOMIJAMI BI LAHKO IZBOLJŠALI HRANO

Vsi domovi razen v Ravnah imajo lastne kuhinje, ki pa zaradi tesnih prostorov ne ustrezajo higienskim predpisom. Učenci v Ravnah se hranijo v menzi podjetja. Cena celodnevne hrane je 90 do 140 din. Dva doma imata lastno ekonomijo, kar precej poceni hrano. Prehrana pa je skoraj v vseh domovih pomanjkljiva, ker ne upoštevajo kalorične vrednosti. Kolikor je moč ugotoviti ne presegajo skoraj nikjer dnevnega 3000 kalorij, kar je za mlade ljudi premalo. Razen tega vsebuje hrana premalo beljakovin živalskega izvora.

Za izboljšanje in pocenitev hrane bi bilo treba pri vseh domovih urediti ekonomije. Prehrana namreč ni mogoče izboljšati z zvišanjem oskrbnine, ker so te za zmogljivost staršev že dovolj visoke — od 4200 do 5200 din mesečno. Večina mladincev je namreč iz revnejših družin, a mnogi ne prejemajo niti otroškega do-

datka niti štipendije, zato dajejo skoraj ves svoj zaslužek v šoli k oskrbnini.

ZIVAHNO KULTURNO ŽIVLJENJE

Vzlic raznim težavam učenci, ki stanujejo v domovih, radi delujejo v kulturnem življenju. Štirje domovi imajo lastne pevsko zbornice, eden tudi tamburaškega—mnogo mladincev pa dela v Svobodah, telesno vzgojnih in drugih društvih. Vsi domovi imajo knjižnice in naročene dnevne liste ter strokovne revije, ki jih učenci radi berejo. Razen Doma vajencev imajo vsi tudi dnevne sobe in učilnice. Urejeno imajo tudi ozvočenje za prenos radijskih programov, ki pa ni v vseh domovih najboljša.

Domovi imajo tudi vzgojitelje, ki jih vzdržuje Svet za prosveto pri Okrajnem ljudskem odboru Maribor.

SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU

V nekaterih domovih skrbijo za red in ustrezne odnose med učenci samo uslužbenci uprave, v dveh pa tudi mladinci preko svojih organov. V Domu industrijske kovinarske šole imajo 30-članski domski svet. V njem so učenci, ki obravnava vsa vprašanja in jih rešuje skupno z upravo. V Domu vajencev pa imajo 8-članski mladinski odbor, ki ima približno enake pravice in dolžnosti kot domski svet. Tako mladinci rešujejo razna vprašanja, hkrati pa se vzgajajo za delavsko upravljanje. Podobni organi bi bili koristni tudi v ostalih domovih in internatih.

Odprite spomenika v Šentjurju pri Celju

V nedeljo, 21. oktobra 1956, bo v Šentjurju pri Celju slavnostno odprtie spomenika 132 padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik bo stal pred šentjursko šolo in bo visok okrog 5,5 m. Predstavljal bo borca, ki kliče k uporu. Izdelal ga je akademski kipar Ciril Cesar iz Celja, podstavek pa je izdelalo podjetje »Granit« iz Oplotnice. Na spomeniku bo vklesano tudi ime šentjurskega rojaka, koroškega borca Franja Malgaja, ki je padel v boju za osvoboditev Koroške leta 1919. Zato se bodo te svečanosti udeležili tudi koroški borci iz vse Slovenije.

V soboto, 20. oktobra 1956, bo v Šentjurju slavnostna akademija, po šentjurskih hribeh pa bodo zagoreli kresovi, ki bodo naznanili ta veliki šentjurski praznik. V nedeljo, 21. oktobra 1956, bo po jutranji budnici ob desetih dopoldne slavnostno odprtje spomenika, ob enajstih pa bo na pokopališču na Malgajevem grobu spominška svečanost.

Sadovnjake bodo škropili načrtno

Nedavno so na seji odsek za pospeševanje kmetijstva v Frankolovu zadržniki sprejeli program dela. Med drugim so sprejeli sklep o načrtnem škropljenju sadonosnikov. To bo omogočilo kmetijska zadruga z nabavo še čila kmetijska zadruga z nabavo še čila škropilnice. S pomočjo sadarskega odbora bodo pri posameznih kmetih izvedli več poskusnih gnojil in sadovnjakih. V zimskem času bodo po vsaki kratki tečajni o nevi in izčrpanju sadnega drevesja, propagirali pa bodo na podlagi gospodarskega računa uvajanje novih poljskih kultur, ki bodo pomagale k razpravi gospodarsko pasivnosti kraja. Precejšnjo strokovno pomoč bo kmetovalec nudila kmetijska šola, za katero se je od sedaj prijaviło že 44 učencev.

Sanitarna in druge inšpekcije

na delu tudi v goriškem okraju

Doslej so začasno zaprli že 22 trgovin, gostišč in drugih obratov ter izločili iz prodaje za 311 tisoč dinarjev pokvarjenih živil

Tudi v goriškem okraju že poldrugi mesec sistematično pregledujejo trgovske, gostinske, obrtne in druge obrate in delavnice, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo ter prodajo živil.

Za pregled pride v poštev v vsem okraju nad 560 trgovin, gostinskih obratov, manjših živilsko-predelovalnih podjetij in obrtnih delavnic. Do 5. oktobra so pregledali v občinah Nova Gorica, Brda, Ajdovščina, Kanal ob Soči, Tolmin, Kobarid in Bovec 163 raznih obratov. Doslej so v njih našli in izločili iz prometa precejšnje količine pokvarjenih živil v skupni vrednosti 311 tisoč dinarjev, 22 obratov pa so morali celo začasno zapreti. Pokvarjena živila so takoj uničili, več sumljivih vzorcev pa poslali v kemično analizo Centralnemu higienskemu zavodu.

Sedaj pa nekaj podrobnosti o dosedanjih pregledih. V hotelu »Krn« v Tolminu so za izdelavo brezalkoholnih pijač (oranž in pokalice) uporabljali razne kemične barve brez oznake, če so za ustrezne namen odobrene od Higienskega zavoda. Trgovsko podjetje »Soča« v Mostu na Soči na Tolminskem je v svojih poslovalnicah prodajalo paradiznikovo mezo v pločevinastih dozah, ki je njihov rok trajanja potekel že pred enim letom. V podjetju so našli tudi 22 kg pokvarjene marmelade, izdelek sadnikarskega kombinata »Fructal« v Ajdovščini. V trgovskih in gostinskih obratih na Tolminskem so inšpektorji odkrili skupaj 154 kg pokvarjene marmelade.

Prodajo pokvarjene marmelade je inšpekcija prepovedala ter naročila, naj jo vrnejo dobavitelju »Fructal« v Ajdovščini. Razen tega so na Tolminskem našli 108 kg pokvarjene pšenične moke tipa »1000«, dalje 68 kg testenin, nad 50 kg slanine, nekaj zaseke, šunke, čokolade, kavnega nadomestka in manjše količine drugih živil.

Glede izvajanja higiensko-tehničnih predpisov so razmere morda najslabše v Goriških Brdih. Stanje je posebno slabo v trgovinah in gostinskih obratih. Tu so morali začasno zapreti gostilno »25. maj« na Dobrovetu, last tamkajšnje KZ ter trgovino in gostilno iste zadrage v Višnjeviku. Določilom omenjenih predpisov tudi niso prilagodile svojega poslovanja trgovina in gostilna KZ Neblu v Neblem, dalje trgovini iste zadrage v Golem brdu in Kožbani ter slednjič še zadrugo gostišče v Vipolzah. Poudarimo naj, da gre v večini primerov za pomanjkljivosti in malomarnosti, ki bi jih lahko z malo dobre volje že zdavnaj lahko odpravili.

Primeri prodaje pokvarjenega piva, nedozorelega sira, plesnivih cigaret, uporabljanja slabo očiščenih in poškodovanih kozarcev itd., so najbolj pogosti v gostinskih obratih. V nekaterih trgovinah prodajajo nedozorel sir, brez sleherne oznake, kdaj je bil izdelan in kdo ga je napravil. Očitna je tudi težnja nekaterih gostinskih podjetij, ki blago slabše in sumljive kakovosti najraje pošiljajo v oddaljene gorate kraje.

Povečanje hranilnih vlog in vlagatelj

Na zadnji seji upravnega odbora Zadruga hranilnic in posojilnic v Novi Gorici so razpravljali o finančnem poslovanju splošnih KZ in drugih socialističnih kmetijskih organizacij v goriškem okraju v prvem polletju ter o uspehih varčevanja med zadrugniki. Doslej so finančni organi pregledali 77 zadrug.

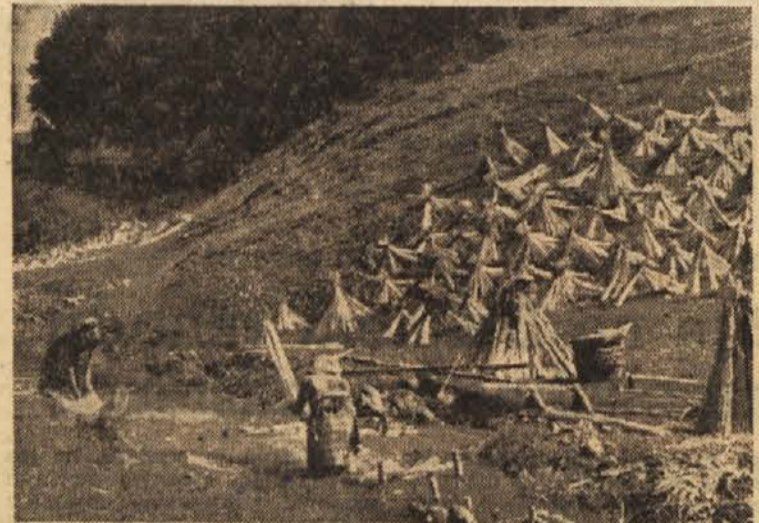
Te zadruge so imele v prvem polletju skupaj milijardo 676 milijonov dinarjev prometa oziroma so dosegle 18 milijonov 346 tisoč dinov čistega dobička. Obseg prometa se je v primeri z istim razdobjem na lani občutno povečal. Prav tako so v prvem polletju med zadrugniki narasle tudi hranilne vloge za 10 milijonov 596 tisoč dinarjev. In sedaj znašajo skoraj 90 milijonov din. Število vlagateljcev se je povečalo za 290.

ALI ŽELITE HITRO PRITI V ZAGREB?

NO, ČE TO ŽELITE, POTEM PREBERITE TOLE: PUTNIK SLOVENIJA vas obvešča, da s 15. oktobrom otvarjamo redno ekspresno avtobusno progo Ljubljana—Zagreb—Ljubljana

Odhod iz Ljubljane ob 05.00 uri, odhod iz Novega mesta ob 06.45 in prihod v Zagreb ob 08.30
 Odhod iz Zagreba ob 16.00, odhod iz Novega mesta ob 17.45 in prihod v Ljubljano ob 19.30
 Odhod iz Ljubljane izpred Nebotičnika na Titovi cesti
 Proga obratuje vsak dan, razen ob nedeljah in državnih praznikih

TA PROGA JE:
 UGODNA — posebno za službene potnike
 CENENA — cena v eno smer 700 dinarjev
 UDOBNA — vozijo naši turistični avtobusi, ki so že vsepovsod poznani po svoji udobnosti — Med vožnjo vas ne bo zeblo, ker so avtobusi kurjeni
 Sedeže lahko rezervirate in karte si lahko kupite v predprodaji v poslovalnici PUTNIK SLOVENIJA na Titovi cesti 12

Konopljo so povežali. Zagorska dekleta jo v vaškem potoku pridno perejo in postavljajo v piramide

Pogodba o gradnji šole za učence v trgovini

Predstavniki Trgovinske zbornice LRS in Okrajnega ljudskega odbora Gorica so te dni podpisali pogodbo o gradnji šole in internata za učence v trgovini. Poslopje bodo začeli graditi v začetku decembra blizu stare opekarne v Novi Gorici. Šola in internat bosta imela prostora za 90 učencev z vse Primorske, ki morajo sedaj obiskovati ustrezen zavod v Brezicah. Kot kaže proračun, ki temelji na investicijskem programu, naj bi obe poslopji z opremo vred stali 94 milijonov dinarjev. Seveda pa bodo dejanski stroški odvisni od najboljše ponudnika na licitaciji, ki jo bo okrajna Trgovinska zbornica v Novi

Gorici razpisala prihodnji mesec. Od omenjene predvidene vsote bo republiška Trgovinska zbornica iz svojega sklada za kadro prispevala 66,5 milijonov dinarjev, ostanek pa Okrajni ljudski odbor Gorica. M. D.

Šole za starše v goriškem okraju

Na pobudo Društva prijateljev mladine so v Idriji te dni obnovili šolo za starše. Podobne šole bodo v kratkem ustanovili tudi v Novi Gorici in Vipavi. M. D.

Izšla je

Zbirka predpisov o strokovni kvalifikaciji delavcev v trgovini

s komentarji Milana Dundjerovića, Dušana Jetića, Dragoslava Ristića in Milivoja Kofurića, v redakciji: Vojislava Petrovića.

IZDAJA V LATINICI. — CENA 300 DINARJEV.
 V kratkem bodo izšli:

OBRAZCI Z NAVODILI O STROKOVNIH IZPITIH DELAVCEV V TRGOVINI

ki jih je predpisala Zveza trgovinskih zbornic FLRJ, in sicer:

1. sprizevalo o opravljenem strokovnem izpitu za kvalificiranega delavca v trgovini;
2. diploma za visokokvalificiranega delavca;
3. potrdilo za polkvalificiranega delavca;
4. prijavitelj za opravljanje strokovnega izpita;
5. zapisnik o pismenem izpitu;
6. zapisnik seje komisije o opravljanju strokovnih izpitov;
7. pregled o številu in uspehu kandidatov

Ti obrazci bodo tiskani v dveh izdajah, in sicer v latinici in cirilici.

Prosimo, da nam zaradi števila naklade in pravočasne dostave takoj pošljete naročila za omenjene obrazce.

»Savremena administracija«
 ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD, PRIZRENSKA UL. 6 — POŠTNI PREDAL 479 3625

PREGLED GLASBENEGA NARAŠČAJA

Včeraj se je začelo v Ljubljani prvo tekmovanje mladih jugoslovanskih glasbenikov, ki bo trajalo teden dni in ga prireja Zveza glasbenih umetnikov Jugoslavije. Tekmovali bodo skupno v 15 disciplinah, pri solopetu pa so uvedli prvokrat tudi grupacije na sopran, mezosopran, tenor, bariton in bas. Poleg najbolj reprezentančnih skupin so zastopana tudi vsa pihala in trobila vseh celo trobenta. Za vsako disciplino so predvidene tri nagrade 50.000, 30.000 in 20.000 din.

Glasbena tekmovanja pri nas še daj časa poznamo. Prirejala jih je vsako leto Zveza glasbenih umetnikov, vendar so bila dosežena mnogo bolj splošna, manjši, mnogo manjši je bil poudarek na mladih glasbenikih. Letos so obdržali tekmovalni program, obdržali tudi kriterije, vendar gre za bistveno novost: starostna doba nastopajočih je močno zmanjšana. Pravico sodelovanja na tekmovanju imajo samo tisti, ki še niso izpolnili sedemindvajset let (poprej je bila ta meja 32 let). Tako so pravzaprav pogoj postali precej težji, saj je redki dosežejo pri tej starostni dobi tisto trdnost in zrelost, ki so jih imeli v prejšnjih pogojih. Vendar ta močni poudarek na mladih glasbenikih ni vplival na prijave: prijavilo se je celo več tekmovalcev (64) kot lani (40). Prijavilo se je dovolj diplomantov glasbenih akademij iz vse države, koncertnih mojstrov in članov simfoničnih orkestrrov, tako da prireditelji upajo, da bo — kakor kažejo tudi spricelave prijaviteljevo — to tekmovanje zares kvalitetno.

Kot vsako podobno tekmovanje ima tudi to prvo jugoslovansko tekmovanje mladih glasbenikov predvsem namen pregledati nove moči med jugoslovanskimi glasbenimi umetniki, pokazati, da je pri nas vrsta mladih sposobnih ljudi, ki bodo nekoč lahko z uspehom nadomestili starejše. Tekmovanju bodo prisostvovali mnogi direktorji mednarodnih koncertnih direktij, zastopniki jugoslovanskih koncertnih direktij in zastopnik Komisije za stike z inozemstvom. Tako bodo imeli zares kvalitetni mladi glasbeniki možnost, da se pokažejo in včasih tudi uveljavijo doma ali v mednarodni koncertni areni. Spričo tega so denarne nagrade že drugotnega pomena, kljub temu, da jih je precej in da niso majhne. Omogočila jih je, kakor tekmovanje samo, subvencija Zveznega izvršnega sveta.

Organizacija prvega jugoslovanskega tekmovanja mladih glasbenikov je bila letos prvič zapušana nekemu republiškem združenju glasbenikov — Društvu glasbenih umetnikov Slovenije. Društvo je pritegnilo k sodelovanju in v žirije vse najvidnejše jugoslovanske glasbene pedagogice in umetnike iz vseh naših glasbenih središč.

IZ MALE GALERIJE

Vito Globočnik: Begunci

Mala mariborska kronika

V tem tednu je tudi v Mariboru priredil koncert pianist Nikita Magaloff iz Svice. Predvajal je Chopinove skladbe, ki so obilnostno navdušile. Odziv je bil kljub številnim večjim prireditvam v tem mesecu zelo velik, saj so napolnili unionsko dvorano do zadnjega mesta.

V tork zvečer je predaval v Klubu prosvetnih delavcev dr. František Benhart iz Prage. Prikazal je kulturne razmere na Češkem in smeri sodobne češke književnosti. Mariborski kulturni delavci so se zanimali za razna vprašanja, med drugim tudi za svobodo umetniškega ustvarjanja in prevodov iz tuje književnosti. Razgovor je bil zelo priršen in zanimiv.

Dr. Benhart je študiral slovenski jezik in slovstvo na praški univerzi. V sredo je obiskal Ravne in Kotlje, da bi spoznal zemljo Prežihovega Voranca. Njegovo Jamnico bo prevedel v češčino.

V četrtek je bila v Slovenskem narodnem gledališču prva letošnja operna predstava. Opera je tako vstopila v novo sezono. Uprizorili so Giordanovo opero André Chenier. Gostovala je Vilma Bukovčeva, v naslovni vlogi se je predstavil novo angažirani tenorist Oskar Zornik, ki je bil doslej član opere v Skopju.

Otvoritvena predstava v novi sezoni bo v začetku novembra. V počastitev dvestoletnice rojstva Mozarta bodo predvajali Figarovo svatbo.

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

»VETER POTEPUH«

OB ZBIRKI ESEJEV FILIPA KALANA*

ustvarjalcem, zakaj pesem se nam zdi še danes najbolj neposreden izraz umetniškega doživljanja, v njej je največ intimnosti pa tudi največ zanosa, o čemer pričajo skoraj vsa dela partizanskih pesnikov, zanosa, ki ga je ustvarjal borbeni duh revolucije in globoka predanost stvari svobode slovenskega ljudstva. Skozi srca poetov je odmeval jak revolucije v verzih zelo različne

Pisatelj in esejist Filip Kalan

kvalitete, ki pa so bili vse posredno kriki nešteti upornih src, tako rekoč položeni na usta partizanskim borcem. Borova zbirka »Previharimo viharje« je bila po pesmi Otona Zupančiča »Pojte za menoj!« prvo odlično bojno dejanje med novimi poeti.

Doživetje osvobodilnega boja z osrednjim motivom ilegalstva,

pregnanstva, ječe, taborišč in partizanskih bojev, je združilo stare virtuozne verze in nove poete v posebno literarno družbo. Prvi med temi pesniki je nesporno 70-letni jubilar Oton Zupančič, najmlajši pa Peter Levec, ki je takrat šele tipal v svet lepote. Zgodilo se je samo enkrat v zgodovini slovenske književnosti, da sta si podala roke dva tako različna rodova, pesnik Moderne in partizanski pevec. Sivolasi pesnik »Zimzelena pod snegom« se je pridružil Boru in Kajuhu in pretresljivo podal v nekaterih svojih najboljših verzih osebno in družbeno problematiko tistega časa.

Osrednji del knjige tvori obširen esej, po katerem je avtor, sam gledališki teoretik in praktik, poimenoval svoje delo. Ta esej je napisan najbolj »lahkotno«, kot povest, tako rekoč iz enega kosa, čeprav je v njem cela zgodovina partizanskega gledališča in še mnogo drugega, kar je bilo v neposredni zvezi z njim. Vsekakor bi preozko opredelili njegovo vsebino, če bi jo označili le kot zgodovino gledališča. Mimogrede namreč tu spregledamo avtorjeve spomine na partizanstvo, pisane v prebujenem, spročenem slogu, prepletajočim se z domiselno hudomušnostjo. Cela galerija imen je tu, ki se danes gibljejo med nami in ki z raznih mest vodijo kulturno ali politično življenje, nekaj pa je tudi takih, ki jih ni več. Seveda avtor, ki je ves navdušen za teater, največ govori o njem. Klopčičeva »Mati«, Borovi igri, »Kralj na Betajnovi«, »Zupanova Micka«, to je bil domač repertoar. Nato še »Sumljiva oseba«.

»Medved« in »Snubač« Čehova in »Namišljeni bolnik«. Bilo je tudi propagandnih enodejank, recitacijskih, glasbenih in plésnih prireditev ter seveda slavnostnih akademij, pri katerih so ob vseh važnih političnih dogodkih sodelovali partizanski kulturniki. Najbolj očarljivi so opisi tehničnih pogojev uprizoritve, kajti igralski zbor je bil maloštevilen, ni bilo inspicentov in suflerjev itd., večer problem je bila skrb, iz kakšnega materiala naj bi napravili kulise, do vaj je bilo težko priti, ker je bila dvorana v Črnomlju ves teden zasedena z drugimi prireditvami. Važne v tem esaju se mi zde zlasti ocene igralskih stvaritev. Medtem pa so se prehiteli dogodki in iz kalli prerojenega življenja je črpala svojo moč tudi nova, osvobodjena slovenska gledališka umetnost.

V raznih oblikah pripoveduje umetnik o svojem življenju. Vtem ko so nekateri peli zanosne verze, in ko so drugi ognjevito igrali in še ognjeviteje razpravljali o tem, kakšna boji nova gledališka umetnost, je v vsej tišini nastajala partizanska grafika, umetnost, ki je dosegla na Slovenskem visok vzpon. Kakor tedanje življenje, tako je tudi ta grafika tako rekoč prenasličena z odmevi na dogodke tistih let, in nam s svojimi »skromnimi« sredstvi, s svinčnikom, peresom, čopičem in tušem, odsvita ne le doživljaja umetnikov, kakor so, postavim Nikolaj Pirnat, France Mihelič, Božidar Jakac, Dore Klemenčič, Hinko Smrekar, Vito Globočnik in drugi, marveč ohranja izredno pomembno umetniško dokumentarno gradivo, ki pomeni danes trajno kvaliteto slovenske umetnosti, nastajajoče v ječah in taboriščih, sredi rafalov, hajk in ofenziv. Posebno pozornost je posvetil Kalan najizrazitejšima grafikoma, Francetu Miheliču in Nikolaju Pirnatu. Duhovni portret slednjega je obsežen v zadnjem esaju »Tri podob«, ki odkriva široke umetniške ustvarjalne moči, njegovo osebnost in čas.

Vtis, ki ga napravi knjiga, je gotovo predvsem ta, da nam pokaže izrez nekega življenja in ustvarjanja na svojevrsten način, ki je zlasti v drugem delu podoben romanizirani kroniki. Prvi in tretji del težita k umetniškemu razboru obravnanih avtorjev. Pesniki in grafiki so večidel plastično portretirani, medtem ko je zgodba o »veselem vetru« zgrajena iz drobnih spominov. Eno in isto osebo srečamo na raznih mestih v knjigi. S te strani bi morda lahko govorili o neki avtorjevi »deorganiziranosti«, posebno če vemo, da so zapiski sedaj zbrani v eni knjigi, nastajali postopoma, se dopolnjevali, in se naposled zliili v knjigo. Po prvem vtisu, da je gradivo vendarle nekako razbito, se v bralcu ta »razbiti« mozaik strne in iz nešteti, včasih komaj nakazanih drobcev, zaživi pred nami podoba enkratnega življenja.

Vse to, kar je nastajalo sredi težkih ur, je opisano v knjigi z male prečnostmi, a vendar ožimi prizvokom. To je »fragmet obsežnega historijata«, eno izmed zgodovinskih poglavij v boju za nove humanistične ideale.

FRANCE NOVŠAK

Karel Grabeljšek — petdesetletnik

Te dni bo praznoval petdesetletnico svojega življenja pisatelj Karel Grabeljšek-Gaber, nekdanji večletni urednik gospodarske rubrike »Ljudska pravica« in sedanji urednik »Kmečkoga glasua«.

Ime pisatelja Karla Grabeljška je pri nas dokaj znano in cenjeno. Znano kljub temu, da je bil Gaber vedno skromen, tih in nekako sam zase daleč od uradnega žumnega literarnega življenja, da ni nikoli stihl v ospredje. V tej svoji odmakljenosti, ki pa je bila vse drugo prejak kot tudi odmakljenost življenju, saj je živl veskozi kot aktiven kulturni in politični delavec v svoji Vrhniku, pa je Gaber vsa povojna leta delal in zorel kot pisatelj in oblikovalec. Rezultat tega vztrajnega, postenega in organiziranega dela sta bili tudi zadnji njegovi knjigi zbirka »Žive brazgotine« in partizanski roman »Dolomiti se krušijo«, ki so povsem utrdili Gabru pisateljsko ime in ga postavili na prvo mesto med ustvarjalci, ki skušajo dati umetniško podobo velikim partizanskim dnem in junakom onih dni. Narodnoosvobodilna borba, zakladnica velikih tem za sodobno literaturo, je našla v Gabru vernega, dobrega in umetniško zrelega oblikovalca. Zanos, vnema in neprestano vračanje pisatelja v čas vojne, pa govore, da Gaber tudi s svojim romanom še ni rekel zadnje besede o naši partizanski. Vse kaže, da bodo prvim njegovim partizanskim spisom, ki so izšli še med vojno, zbirki s Prešernovo nagrado nagrajenih novel »Za svobodo in kruh« in knjigi novel »V novi svet« sledila še nova dela, saj je pisatelj šel v poldnevni svojih moči in zmognosti.

Nekako navada je, da se ob takih življenjskih jubilejih izreka čestitke in prav tako je navada, da le prečesto zvene te čestitke kot obrabljene fraze. Težko je reči pravzaprav tisto pravo besedo, ki bi bila dovolj topla, človeška in na mestu. Vendar: naj bi pisatelj Gaber našel še mnogo takih besed, ki so na mestu, kakor jih je s pridom iskal do sedaj, tudi v bodoče. In povrh tega še enkrat: iskrene čestitke k petdesetletnici!

RAZGLEDI PO SVETU

● CENTRALNI KATALOG za 40 milijonov knjig namerava izdati sedem največjih knjižnic v Nemčiji: Monako, Frankfurt, Stuttgart, Köln, Hamburg, Berlin in Göttingen. Kredit pol milijona mark za štiri letni načrt je že zagotovljen. Podlaga bo že obstoječi katalog univerze v Erlangenu z 800.000 registriranimi deli, ki ga prav zdaj snemajo na mikrofonski trak. Vsaka teh velikih knjižnic bo vključila v svoj katalog tudi druge pomembnejše knjižnice svojega okoliša. Kakor je izjavil direktor največje nemške biblioteke v Monakovem, dr. Striedel, bodo z vključitvijo po vsej državi raztresenih manjših knjižnic v centralni katalog skušali nadomestiti in izravnati izgubo 20 milijonov knjig med drugo svetovno vojno, ki bi jih sicer v velikih knjižnicah ne bilo mogoče več najti.

● KONGRES MEDNARODNIH AVTORSKIH DRUŽB (CISAC), ki zasedajo 150.000 pisateljev in skladateljev, je v Hamburgu izvolil francoskega pisatelja Alberta Willemeiza za predsed-

nika in naslednika pred letom umrlega švicarskega skladatelja Arthura Honnegerja, za podpredsednika pa prof. Wernerja Eka.

● PROBLEMU SPREMENLJIVIH ZVEZD je posvečena konferenca v astrofizikalnem observatoriju v Burjuranu sovjetski Armeniji. Udeležujejo se jo tudi jugoslovanski, ameriški, kitajski, francoski in mehiški znanstveniki. Konferenco vodi svetovnoznani fizik P. L. Kapica.

● KNJIŽNI SEJEM V FRANKFURTU je dosegel letos rekordna števila. 1336 založb je razstavljalo 50.000 knjig, med njimi 15.000 novitil l. 1956. Njegov mednarodni pomen raste, saj so razstavljale založbe 20 držav; prvič v polnem obsegu tudi iz Sovjetske zveze, Kitajske in vzhodnoevropskih držav. Knjižni sejm se je začel v Frankfurtu leta 1949, sprva kot povsem nemška razstava, na kateri je tedaj sodelovalo 205 domačih založnikov. Da se ne bi ponovili neljubi incidenti lanskega leta, je letos uprava seje za vnaprejšnje odločilo sodelovanje neonacističnih in desnoradikalnih založb, kot so Druffel, in Plesse-Verlag, Cöttinger Verlag, anstalt in Klosterhaus (Lipoldsborg). V tej zvezi je omenbo vredno, da v Nemčiji bi nobene zakonite poti za prepoved takih založb, ki širijo nacističnega duha. Nekdanji namestnik »Reichspressescheff«, Helmut Sündermann, ki vodi Druffel-Verlag, je izjavil, da bo v bodoče namesto generalnih spominov, ki so doživeli precej ostre odklonilne kritike, objavljal raje mladinske knjige. Njegov cilj je namreč po njegovi lastni izjavi, napraviti iz Hitlerja junaka, prav tako kot v petdesetih letih napravili Francozi svojega Napoleona, samo v krajšem času.

● PROKOPEVA OPERA »Plamteči anđeli« je doživela velik uspeh v Baslu. Doslej razen v koncertnih fragmentih — in delno lansko uprizoritev v Benetkah — sploh še ni bila izvajana. Baselsko gledališče je to izredno zahtevno opero izvedlo samo z domačimi močmi. Izredno muzikalno inteligentno čudovite glasovne intenzitete in bleščeče dikcije je kljub naporni partiji (86 minut od 110, kolikor opera traja) je pokazala Ingeborg Felderer kot Renata.

V novoodprtem muzeju lesno-gozdarske in lovske stroke v Bistri pri Borovnici so v velikih grajskih sobanah razstavljene vse vrste dreves, ki rastejo pri nas v Sloveniji, z vsemi posebnostmi, dalje prvi, še primitivni stroji za obdelavo lesa, nekaj umetnih lesenih izdelkov itd. V posebni sobi pa je prikazano živalstvo, ki si je izbralo za svoja bivališča naše bogate gozdove

POSTOJNA V TEDNU MUZEJEV

Otvoritvev »Tedna muzejev« je bila v Postojni združena s počastitvijo notranjskega narodnega buditelja, pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja. V muzeju so na novo uredili posebno sobo Miroslava Vilharja, kjer je z dokumenti lepo prikazano njegovo življenje in delo. Tu najdemo rokopise njegovih del, razne predmete, ki jih je razbil, fotografije pisem, ki jih je pisal svojemu mentorju Frau Levstiku, in še marsikaj drugega.

Preuredili so tudi arheološko zbirko in jo dopolnili z materialom, ki so ga našli pri letosnjih arheoloških raziskovanjih in izkopavanjih v Knežici in Slavini pri Prestranku. Prav tako so pomnožili tudi zbirko odredka narodnoosvobodilne borbe z dokumentacijo dela tržaškega komuniste Pina Tomaziča. Najbolj razveseljuje v Tednu muzejev pa je v Postojni to, da je močno naraslo zanimanje za muzejske zbirke in da si je muzej ogledalo že lepo število obiskovalcev.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Športni park - ne stadion

Še o uspehu Kotluške in Usenikove

Precej je bilo že povedanega o graditvi pa tudi o svečani otvoritvi stadiona Svobode na Viču. Toda ne bi bilo prav, če bi pozabili, kaj pravzaprav daje posebnost temu stadionu, ki je bil v nedeljo tako slovesno izročen občinskemu ljudskemu odboru Vič in vsem

15,04 m — Nada Kotlušek

občanom v družbeno upravljanje. Gre namreč za to, da to ni stadion kot vsi drugi, marveč da je športni park v pravem pomenu besede.

Ko se mu približajo, imaš spritno tega, da ni ograjen, vti nepopolnosti in prozornosti. Ko stopiš vanj je slika popolnoma drugačna. Vsi prostori in naprave, ki jih športni park že ima, so popolnoma urejeni — razumljivo je, da je teren še nekoliko mehak in ne dovolj pripraven za vse športne discipline — in ne dajejo videz strokovne pomamljivosti. Vsi vemo, kaj pomeni ograja. Le-ta ima svoj plus, kar morda zadeva finančni učinek pri javnih prireditvah, ima pa tudi svoj minus, ker je in nekakšna pregrada za množični pristop naše mladine na športne prostore. Takšni parki ponekod v tujini, kjer seveda imajo tudi velike ograjene prostore, niso nič novega. Zlasti v ZDA in v Angliji, da ne govorimo o skandinavskih deželah, jih imajo skoraj povsod. Šport je tam množičen in kvaliteten. Temu ne more nihče oporekati.

Športni park Svobode je na zelo prijemnem kraju, je takorekó v ljubljanskem logu, ob lepem hrastovem nasadu in prav tjakaj ga nameravamo razširiti.

Naj se še povrnemo k športnim dogodkom ob slovesni otvoritvi tega parka. Ne bo pretirano, če trdimo, da so dosegli vrhunec že dopoldne, takoj po otvoritvi, ko so sodniki pozvali v krog metalke krogle, med njimi tudi naši olimpijski zastopniki Nada Kotlušek in Milena Usenik. Dobro začrtan krog je obdala večina gledalcev, da bi prisostovali poslovljenemu nastopu naših olimpijčev. Včeraj sta namreč obe atletinji odpotovali v Split, kjer bosta do odhoda v Melbourne na skupnem predolimpijskem treningu jugoslovanske in poljske olimpijske ekipe.

Hoja in sploh vsi gibi Kotluške so le-tej dajali večji videz samozavesti kot pa njeni kolegi, s katero sta si že večkrat izmenjali titulo državne prvakinje. Ni bilo težko opaziti, da je

Študentska košarkarska reprezentanca v Italiji

Nocoj je odpotovala iz Ljubljane študentska košarkarska reprezentanca ljubljanske univerze na gostovanje v Italijo, kjer bo odigrala šest tekem. Razen tekem proti svojim stanovskim tovaršem v Rimu (Stella Azzurra) in Firencah (CUS Firenze) bodo ljubljanski študentje odigrali tudi nekaj tekem proti najboljšim italijanskim košarkarskim klubom: v Milanu proti Emmimentalu (nekdanji Borletti), v Cantuju proti Oransodi Centu, v Paviji proti Pavia Necchi in v Pesaru proti Istolmeskemu moštvu.

Ker so nasprotniki ljubljanske študentske reprezentance domala od prvega do zadnjega člani prve italijanske lige, bodo omenjeni študentje težka naloga za ljubljanske košarkarje. Reprezentanco sestavljajo igralci Olimpije in »Ljubljane«. Gostovanje bo trajalo do 26. oktobra.

PRODAMO

kompletno napravo za mokro apretiranje obstoječo iz dvovaljnega foularda, delovne širine 1800 mm in pokončnega sušilnega stroja s sedmimi bakrenimi valji in razpenjalno verigo
Bombažna tkalnica Vižmarje 3922

SREČKE

DENARNE LOTERIJE ŠAHOVSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE so naprodaj

Srečke prodajajo in izplačujejo dobitke vsi zastopniki Jugoslovanske loterije

Primije 500.000, 300.000 in 200.000 din kakor tudi 74.780 različnih dobikov bo po loterijskem načrtu neprekinjeno izžrebano dne 5. novembra 1956

Loterija Šahovske zveze Jugoslavije bo izvedena v sodelovanju z Jugoslovansko loterijo

3662

MOSTVENO DRŽAVNO ŠAHOVSKO PRVENSTVO Vodi Crvena zvezda

Rogaška Slatina, 15. okt. — V drugem kolu državnega šahovskega prvenstva je bilo najpomembnejše srečanje med državnim prvkom Partizanom in Crveno zvezdo. Crvena zvezda je presenetila z zelo dobro igro, tako da je moč pričakovati po nadaljevanju prekinjenih partij visoko zmago Crvene zvezde. Trenutno vodi Zvezda s 4:3, pri treh prekinjenih partijah.

Ostali rezultati: Slavija — Mladost 3,5:3,5 (3). Po nadaljevanju prekinjenih partij bo nedvomno dvojni končan neodločeno s: LSK — VSK 5,5:3,5 (1), LSK — Student 3,5:2,5 (4).

Stanje po II. kolu: Crvena zvezda 9,5 (6), Mladost 9,5 (5), LSK 8 (8), LUK 7,5 (3), Slavija 7 (6), Partizan 6,5 (6), VSK 5 (5), Student 4 (7).

Zvečer so nadaljevali prekinjene partije, jutri zjutraj pa je na sporedu III. kolo.

Aljehinov spominski turnir

Moskva, 15. oktobra. (Tanjug). V V. kolu Aljehinovega spominskega turnirja v Moskvi se bodo srečali: Botvinnik — Bronstein, Tajmanov — Szabo, Gilgorič — Padewski, Keres — Choclatea, Silva — Unzicker, Stahlberg — Najdorf, Uhlman — Pachman in Golombek — Smislov.

Glavno srečanje V. kola je med svetovnim prvkom Botvinnikom in njegovim prejšnjim tekmečem za ta naslov, velemojstrom Bronsteinom. Drugo po vrsti je srečanje med vodčim na lestvici Tajmanovom in madžarskim velemojstrom Szabom. Švedski velemojster Stahlberg, ki doslej še ni bil premagan, igra z argentinskim velemojstrom Najdorfom. Smislov je favorit v partiji z Golombekom, Keres s Choclateo, Unzicker s Silvo in naš velemojster Gilgorič s Padewskim.

Stanje pred V. kolom: Tajmanov 3,5, Botvinnik 3, Bronstein, Smislov, Szabo, Najdorf, Pachman, Stahlberg 2,5, Gilgorič, Keres, Padewski, Uhlman 2, Unzicker 1,5, Golombek 1, Silva, Choclatea brez točke.

ZACELO SE JE NAMIZNOTENISKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

Prvi zanimivi boji

Zagreb, 15. okt. — V Zagrebu se je danes začelo 11. prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu, ki na njem sodeluje sedem najboljših ekip iz vse države, in sicer: Partizan (Bgd), Spartak (Sub.), Nikola Tesla (Rijeka), Odred (Lj), Inostrogradnja — Grafičar 5:3, Grafičar Vojvodina (Na), »Ljubljane in Gradjevinar (Bgd). To je prvi del tekmovalja, ki v njem igra vsak z vsakim, naslov državnega prvaka pa brani Partizan.

Današnji dopoldanski rezultati: Inostrogradnja — Grafičar 3:1, Grafičar je igral brez Vogrinca in Barloviča, Mladost — Spartak 5:4, Gabrič (S) je izgubil dve partiji, in sicer s Hrbudom in Frančičem, Vojvodina — Gradjevinar 5:2, Odred — »Ljubljane 5:2, Partizan — Vojvodina 5:2, Grafičar — Mladost 5:1, Spartak — Nikola Tesla 4:1.

Kranjska Mladost, edino moštvo ljubljanske-primorske lige, ki doslej ni zabeležilo še nobene zmage, je presenetljivo premagala na svojem igrišču vodčega na lestvici — Krim. Tako je postalo prvenstvo mnogo bolj zanimivo, saj se je na vrhu nagneto pet enajstork, ki jih ločita med seboj le dve točki. Ilirija je po razburilivi tekmi izgubila na svojem igrišču proti Triglavu in

terih niso imeli prednosti in odločilne besede le najbolj in največ pripravljani reprezentanti iz enega moštva. Njihov prostor so zasedli trenerji, ki so upoštevali fizične in tehnične zmožnosti svojih igralcev pri pripravi bojnih načrtov. Naj v vrsti takih pisanih taktičnih spopadov omenimo le vedno sporni dvojni meč visokim in nizkim igralci. Tokrat ni nobenega dvoma, da se je zaključil z zmago slednjih. Saj meri prva petorka zmagovalcev le skromnih 180 cm v poprečju, medtem ko je Crvena zvezda s 194 cm pristala tik pred Ljubljano.

Sodeč po malem številu priložb velja splošna pohvala o napredku tudi sojenju. Z izjemo nekaterih domačih sodnikov — mislimo predvsem na tuzlanske — bi le v redkih primerih lahko zamerili pristranost, ki je bila doslej največja spotika gostujočih moštev. Kakovosti sojenja pa bi lahko očitali mnogo več. Čeprav so sodniki letos prvič srečali v praksi nekatere izvirnosti košarkarskih pravil, ne bi smeli biti presenečeni, kot se je to večkrat pripetilo. Razen tega je še dalje ostalo odprto vprašanje osebni napak in kriterija, ki se mora ustaliti. Med najbolj bodrilne stvari sodi tudi nenehno naraščanje lastnih dohodkov v vseh košarkarskih centrih, razen v Zagrebu in do neke mere v Beogradu. Le-tu še dolgo ne bodo mogli nafti ugodne rešitve v preobličju vabljivih športnih tekmovalcev — zlasti nogometnih srečanj. Za zdaj je čas, da pomislimo na odlično rešitev, ki bi na mah razčistila finančno krizo. Z izgradnjo veselejskih dvoran v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani se je ponudila priložnost, predstaviti ko-

Olimpijska vas že čaka na prve tekmovalce. Naša slika prikazuje spalnico ene izmed olimpijskih hišic

tako dovolila, da jo prehitu Tržič, dobiti pa Grafičar. Le-ta si je v visoko zmago v gosteh končno popravil razliko v golih.

Po šestem kolu je na zadnjem mestu nekdanji član prve constantske lige Nova Gorica, ki ima v točki kot Mladost, toda slabši količnik v golih.

REZULTATI

Kranj: Mladost — Krim 1:0 (0:0)
Ljubljana: Slovan — Nova Gorica 1:1 (0:0)
Ilirija: Triglav 2:3 (2:2)
Solka: Branik — Grafičar 1:5 (0:2)
Tržič: Tržič — Izola 2:0 (0:0)
Krim 6 4 1 1 17:5 9
Triglav 6 4 1 1 19:9 9
Tržič 6 4 0 2 14:11 8
Ilirija 6 3 1 2 12:9 7
Grafičar 6 3 1 2 14:13 7
Slovan 6 3 2 2 15:11 6
Izola 6 2 0 4 13:21 4
Branik 6 2 0 4 12:23 4
Mladost 6 1 1 4 6:19 3
Nova Gorica 6 1 1 4 15:13 3

Predolimpijske priprave v Sovjetski zvezi

Sovjetski olimpijski komite je sklenil, da se bodo vsi olimpijski kandidati pripravljali v Taškentu. Izjema so le nogometisti, ki se bodo pripravljali v Odesi.

Avstralci pripravljajo presenečenja

na XVI. olimpijskih igrah v rodni deželi — Nogometaši, atleti, plavalci in kolesarji aduti prireditelja

V Avstraliji je sedaj pomlad. Poletni meseci pa se bliskovito približujejo in z njimi veliki dogodki za Melbourne. Po štirih letih več ali manj živahnih razprav bo svet lahko presodil, kako so Avstralci pripravili XVI. olimpijske igre.

Doslej je potekalo vse brez zapletljivosti. Veliki Melbourne Cricket Ground (skrajšano kar MCG) je bil odprt in 80.000 gledalcev je prisostvovalo polfinalnim nogometnim tekмам. Se preostale praznine bodo izpolnili, ko bo na sporedu finale državnega nogometnega prvenstva, saj je stadion narejen za 100.000 gledalcev. Po teh tekmah bo oskrbovalno osebje poskrbelo, da bo travnatna preproga spet popolnoma pripravljena na začetek iger.

Težav in pripomb seveda ne bo zmanjkalo prav do začetka iger. Ena izmed resnejših je prevoz tujih reprezentanc, ker letalska družba, ki je v novem olimpijskem mestu prepovedano tčiti alkoholne pijače, bo to darilo izročeno neposredno posameznim olimpijskim delegacijam.

Se eno vprašanje tare prireditelje. Katerega avstralskega športnika bo doletela neprecenljiva čast, da bo prižgal olimpijski ogenj na stadionu? Za sedaj vse kaže, da bo to slovit atletinja Marjorie Jackson, ki je na zadnjih olimpijskih igrah v Helsinkih osvojila dve zlati medalji.

NOGOMETASI UPAJO

Avstralski nogomet v svetu ni preveč visoko cenjen. Vendar pa Avstralski skrbno pripravljajo svoje nogometno reprezentanco in upajo, da bo prekrizala načrte marsikateremu nasprotniku z bolj zvenečim imenom. Med pripravami je reprezentanca napra-

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA ZAKLJUČENA

jugoslovanskih košarkarjev — Največji uspeh slovenskih košarkarjev: drugo mesto Olimpije in peto »Ljubljane« — Doslej najbolj zanimivo in kvalitetno prvenstvo — Rešitev finančnih problemov je v zimski košarkarski sezoni

Ceprav še nekaj časa ne bodo znani najraznovrstnejši podatki, s katerimi bo moč ustvariti zanesljivo sliko enajstega košarkarskega prvenstva, namreč osebni napak, finančne razmere, vpliv betonskih in nekšenih igršč, razmerje med consko in individualno obrambo, višina igralcev itd., lahko že sedaj potrdimo, da je bilo v vsakem oziru dosedaj najnaprednejše in odločilno za nadaljnji razvoj naše vrhunske in množične košarke. Eden najbolj tehtnih vzrokov za tako trditve je vsekakor dejstvo, da je Crvena zvezda po tolikih letih premočne vladavine zasedla šele četrto mesto.

To pomeni — ne samo simbolično — da se je nekó ozka vrednost najboljega razširila med najmanj štiri košarkarske vrste, za katerimi zaostaja druga četvorica le za malenkost. Nič manj pomembna niso zapazanja, ki smo jih nabrali med številnimi prvenstvenimi borbami. Le-tu smo zasledili docela različne sloge igranja, v ka-

Minuta odmora

šarkarsko prvenstvo s poletne v zimsko sezono in se pridružiti običajem, ki veljajo po vsem svetu. S takim ukrepom bi dosegli dvoje: gledalcev bi bilo mnogo več, obenem pa bi se tehnika obogatila z nešteti podrobnostmi.

Ob pomanjkanju preglednih statističnih podatkov smo ob koncu se-

NAJVEČ UPOV

Olimpija — ima največ v večini primerov nadarjenih in zelo mladih igralcev, ki so šele na začetku svojega razvoja. Izgradili so najboljšo obrambo v državi (prejeli so najmanj loke), obvladali vrsto taktično različnih napadov, ki so se menjavali od hitrih protinapadov do skrajno počasi pripravljene igre. Njihov nastop še ni pripravljenega igre. Njihov nastop še ni pripravljenega igre. Njihov nastop še ni pripravljenega igre.

ZVRHANE MERE SRECE

Partizan — zelo disciplinirano, najbolj izenačeno in srečno moštvo. Mimo nepopustljive obrambne igre so zelo nevarni zaradi disciplinirano izvrsne načina, kjer lahko igra vsak na mestu centra in nenehno ograja nasprotnikov koš z neposredno bližino. Zaradi odhoda nekaterih igralcev bo prihodnje prvenstvo v veliki krizi.

RESENE TEKMEČ

Crvena zvezda — ponovno moštvo prihodnosti. Zaradi trmatega in enoličnega igranja čez dva centra, za kar so morali zamarniti hitrost, jim je ušel marsikateri uspeh. Neresnost in razvajanost nekaterih posameznikov pa je samo podčrtala nezmožnost. Zaradi izrednega poznavanja košarke, dobrih pogojev in mnogih igralcev bodo na prihodnjem prvenstvu najresnejši tekmeči za naslov prvaka.

PREDVSEM DOBRI POSAMEZNIKI

»Ljubljane« — fizične odlike so bile podlaga njihovega letošnjega nastopa. Zaradi odličnega skoka in točnosti nekaj posameznikov so zamarnili kolektivni duh igre. Če bi izbrusili kolektivni duh, bi brustili to nujno potrebno svojstvo, se lahko pridružili gornjim moštvom. Mnogo bi lahko zagnali o najbolj uspelem košarkarskem prvenstvu v njegovih najboljših tekmovalcih, strelcih, trenerjih, sodnikih. Toda košarkarska sezona še ni zaključena, tako da bodo prav gotovo nastisnjene tudi te zanimive podrobnosti.

Brzjavke

BRUSELJ, 15. oktobra. (Reuter).

Olimpijski komite Belgije je predvidel, da bodo belgijski športniki — olimpijski tekmovalci — na poti v Melbourne imeli med potovanjem najmanj tri treninge. Prvi trening naj bil v Kairu, drugi v Bombaju in tretji v Singapuru. Na ta način Belgijci sodijo, da bodo športniki uspešni obratili formo, ki so jo dosegli pred tem napornim in dolгим potovanjem.

STOCKHOLM, 15. oktobra. (Reuter).

Švedski so se odločili, da bodo na olimpijske igre poslali tudi tuzljske boksarja: mimo Sjevlina in Ibergaa bo potoval tudi Asman.

FORMOZA, 15. oktobra. (UP).

Formozo bo na olimpijski zastopalo 45 športnikov. Člani olimpijskega komiteja, ki so že prišli v Melbourne, so izjavili, da bo Jang Cuanj Kuan — ali kakor ga nekateri imenujejo »želzni človek Azije« — osvojil prvo mesto v desetboju.

MOSKVA, 15. oktobra. (Tass).

Sovjetski tekmovalci bodo odpotovali v Melbourne v začetku novembra z novimi letali »T. 104. iz Taškenta (v Srednji Aziji) in Rangun. Iz Ranguna bodo Rusi potovali do Melbourne z letali redne linije.

ZAGREB, 15. oktobra. (ČSK).

Českoslovaška telovadna zveza je prijavila 1200 telovadcev za II. gimnastično kolo v Zagrebu leta 1957. Tudi telovadna zveza Romunije je prijavila 100 telovadcev.

SOFIJA, 15. oktobra. (DPA).

Nogometna reprezentanca Bolgarije je v Sofiji premagala reprezentanco Vzhodne Nemčije z rezultatom 3:1 (1:0).

BUKAREŠTA, 15. oktobra. (Reuter).

Na dvodnevem atletskem tekmovalju v Bukarešti je moška reprezentanca Romunije premagala Norveško s 111:91 točkami, medtem ko je ženska reprezentanca zmagala s 66:54.

FIRENZE, 15. oktobra. (AP).

V Firencah je atletska reprezentanca Italije premagala Francijo s 102:99 točkami.

TRIPERESNA DETELJICA

Sestavljalci plavalne reprezentance nimajo lahkega dela. Ne ker ni dobrih plavalcev, ampak ker jih je preveč. Največ pričakujejo od triperesne detelje avstralskih rekorderk v plavanju Lorraine Crapp, Dawn Fraser in Frith Leech. Nič več in nič manj kot tri zlate medalje. (Plavalci se sedaj pripravljajo v topli severni Avstraliji.)

MARATON IN PODNEBJE

Avstralski maratonce nimajo možnosti na uspeh v primeru z odličnimi tekači iz Evrope, čeprav je njihov maratonec John Russe na zadnjem tekmovalju postal nov avstralski rekord v 2 urah 20 minutah in 37,5 sekunde.

Avstralska upa v teku na 200 m za ženske: Betty Cuthbert (zgoraj) in Marlene Mathews (dole) sta s svojim časom 23,2 sekunde hitrejši od mnogih atletov.

Avstralski pripravljajo presenečenja

na XVI. olimpijskih igrah v rodni deželi — Nogometaši, atleti, plavalci in kolesarji aduti prireditelja

vila pot okrog vse Avstralije in igrala z reprezentancami posameznih držav. Zmagala je na vseh tekmah razen proti reprezentanci Novega južnega Walesa. Zato je bilo nekoliko spreminljivo, čeprav so tukajšnji strokovnjaki z njo zadovoljni.

Med srebne nogometnega moštva sodijo vrtar Henderson, krilo Thomas in zveza Loughran. Henderson je prvi akrobat v vratih, visoki in mladi Skot Thomas pa je zelo hiter, vzdržljiv, mimo tega pa ima neverjetno močan strel. Imenujejo ga avstralskega Mathevsa. Naučnikovitejši strelac avstralskega napada pa je Irec Loughran, ki je lani na 14 mednarodnih tekmah proti Kitajski. Henderson je prvi kapetan v vratih, visoki in mladi Skot Thomas pa je zelo hiter, vzdržljiv, mimo tega pa ima neverjetno močan strel. Imenujejo ga avstralskega Mathevsa. Naučnikovitejši strelac avstralskega napada pa je Irec Loughran, ki je lani na 14 mednarodnih tekmah proti Kitajski. Henderson je prvi kapetan v vratih, visoki in mladi Skot Thomas pa je zelo hiter, vzdržljiv, mimo tega pa ima neverjetno močan strel. Imenujejo ga avstralskega Mathevsa. Naučnikovitejši strelac avstralskega napada pa je Irec Loughran, ki je lani na 14 mednarodnih tekmah proti Kitajski.

NABIRALNA AKCIJA

V Avstraliji veljajo prepisli, da športna zveza plača svojim olimpijcem le vožnjo od njihovega rodnega mesta do Melbournea. Tako je postalo odprto sodelovanje enega najboljših avstralskih atletov Davida Leana, ki študira v ZDA.

Lean je star komaj 22 let in je začel teči prek ovir z osemnajstim letom. Kmali je izboljšal vrsto avstralskih rekordov, na vsebritanskih igrah v Kanadi pa je osvojil zlato medaljo.

Nadarjeni atlet je doma iz Hobarta v Tasmaniji. Tasmanija je mala država, ki se ji le redkokdaj pripelje, da pošlje svojega človeka na olimpijske igre. Zato te izredne priliko nečjejo zamuditi. 500 funtov šterlingov, potrebnih za potovanje iz ZDA in nazaj, so zbrali z javno nabiralo akcijo. Za tolažbo domačinom je, da imajo drugod še večje težave z denarjem. Tako bodo Islandci poslali v Melbourne le dva atleta: sprinterja Torbjerna in skandinavskega prvaka v troskoku Einadsona. Celó Angličji zbirajo denar za svoje olimpijsko moštvo na nenavadne načine, n. pr. z modno revijo, kjer so nastopile kot manekenke angleške atletinje.

75
let

GONDOLJERSKE VOJNE

Leta 1881 se je pojavil v Benetkah prvi parnik Izgubljena bitka s tehniko

Beneški gondoljeri »slavimo« te dni jubilej: pred 75 leti so začeli neusmiljen boj s parniki, motornimi čolni in drugimi vodnimi prevoznimi sredstvi, ki jim ni treba vesla. Ta boj, ki so ga že zdavnaj izgubili, se je začel v oktobru leta 1881, ko je pri-sopihal v Canale Grande parnik »Regina Margherita«.

Ko se je pojavil tistega dne sredi starih beneških palač, ga je sprajelo glasno negodovanje Benčanov, posebno pa še gondoljerov. Obkrožali so ga s svojimi dolgi črni gondolami in na vse grlo zmerjali kapitana, ki je bil celo Italijan. Takrat je dobil zaničljivi priimek »Francoz«, ki se ga ni znebil vse do

svoje smrti. Ko je kmalu nato pripeljal še tri ogromne oblake črnega dima bruhajoče parnike, so mu grozili, da bodo njegove tehnične monstume potopili, nje-ga samega pa ubili. Seveda je ostalo le pri groznjah, nekaj za-

radi posebnosti italijanskega tem-peramenta, nekaj zaradi tega, ker parniki še takrat niso mogli uspešno konkurirati ljubkim gondolam.

Stvar se je spremenila po »Francozovi« smrti. Njegove par-nike so kupili Nizozemci in jim dodali še nekaj novih. Od takrat sovražijo gondoljeri vse Nizo-zemce. Kmalu se je izkazalo, da mnogi Benečani bolj ljubijo naglo kot tradicijo. Parniki so bili hitrejši in cenejši. Napredka teh-nike ni bilo moč zaustaviti.

Pojavili so se motorni čolni in »vaporetti«. Takrat so gon-doljeri res segli po zadnjem sred-stvu. V dolgih sprevedih so vo-zili po Canale Grande in napa-dali lastnike »vaporettov«. Mar-sikoga so vrgli v vodo in bilo je celo nekaj smrtnih žrtev. Toda temu boju je kmalu napravila konec policija.

Danes so gondole le še neke vrste folklorna znamenitost Be-netk. Le še zaljubljeni parčki, romantično nastrojene duše in tradiciji zapisani stari Benečani se vozijo z gondolami. Gondol-jeri niso več beneški »taksiji« temveč zgolj »kočijaži«, ki mo-rajo imeti srečo, če si naj s svojo »kočijo« služijo vsakdanji kruh. »Vaporetti«, »beneški tramvaji«, prevozilo letno okrog 96 milijonov potnikov; gondole pa niti

200.000. Z valovitega in umaza-nega Canale Grande so skoraj že povsem izginile. Zasanjani in mirni stranski kanali so zdaj njihov revir.

Toda gondoljeri niso prenehali z bojem s tehniko. Čeprav se premočni sovražnik, opremljen z radarjem, vozi okrog Benetk tudi v največji megli in njihove gon-dole sodijo že v zgodovino, se z resignirano trdovratnostjo upi-rajo usodi, ki jim jo je pred 75 leti določil osvovraženi renegat »Francoz«.

Čudovita igra narave je skal-nati grad v nekem kanjonu ameriške države Utah. To tu-ristično zanimivost si prihajajo ogledovati številni ljudje, vendar pa je treba zaradi ve-like oddaljenosti in nepreohod-ne pokrajine najeti konja za jahanje in vodiča

Razen mnogih drugih del, ki jih opravljajo, da si zaslužijo sredstva za študij in življenje, nastopajo japonski slušatelji visokih šol tudi kot »preizkusni zajčki« pri frizerjih, ki de-lajo pomočnike in mojstrske izpite

Elektronska šola

Mlada znanstvena delavca na cambridgeski univerzi — fizik Woode in psiholog Pasque — sta skonstruirala »elektronskega učitelja«, ki se nikdar ne utruji in ki budno nadzoruje svoje učen-ce. Ta elektronski aparat so prikazali v Londonu. Namenjen je posameznikom, ki se nameravajo učiti strojepisja in upravljati radar. Elektronski učitelj je potrpežljiv in posveča vsakemu svojemu učencu posebno skrb, česar o živih učiteljih ne bi mogli vedno trditi.

Elektronski učitelj zlahka ugotovi nagujenja, navade in osebne lastnosti svojih učencev ter se zna po njih tudi raynati. Učenec včasih laže dela z levo kakor z desno roko ali pa si laže zapomni zapletene kot pa navadne številke. Elektronski učitelj ravna v tem primeru kot nekaj idealni učitelj, ki vse upošteva in se pri svojem pre-davanju ravna po tem.

Ce elektronski učitelj uči daktilografijo, pokaže učencu, kateri prst mora uporabljati za katero črko in v katero smer ga mora premakniti. Če je učenec slab daktilograf, učitelj odkrije njegovo napako in jo skuša potrpežljivo odpraviti.

Woode in Pasque sta konstruirala tudi elektronskega »učenca«. Imenovala sta ga Evkrates I. Evkrates je sicer elektronski, nikakor pa ne posebno bister učenec. Kadar se uči, misli mzedeno, elektronski učitelj pa mora upoštevati vse njegove navade in razvade v »smišljenju«. Evkrates se sicer ravna po navodilih, a se pogosto moti. Če je »učitelj« prestrog ali če pre-dava prehitro, se pri Evkratesu pokažejo znaki razburjenja, to-rej »elektronski jok«. Tedaj po-stane elektronski učitelj neznejši vse dokler instrumenti na »učencu« ne pokažejo, da se je pomiril...

Brez pojasnila

»Nazaj v posteljo, Motovilce«

»Sodnikom povej, da ima drža-va izgubo, če ne smeš delati in ne plačuješ dohodnine.«

»Poljubljanje je greha

V italijanskih cerkvenih kro-gih žolčno razpravljajo o kvalifi-kaciji »novega smrtnega greha«. Neki 15-letni fant je namreč pri spovedi povedal svojemu župni-ku, da je poljubil neko dekle, nakar mu je župnik dejal, da je »napravil smrtni greh«. Ko se je o tem razvedelo, so se drugi du-hovniki za fanta potegnili. Tako je cerkev našla novo senzacijo, ki so ji od časa do časa po-trebne, da bi vzbudila zanimanje pri vernikih. Primer so izkori-stili tudi mnogi italijanski časopi-si, ki prinašajo razpravljanja o njem na prvih straneh. Kdo ima prav in kdo ne? Nekateri se sklicujejo celo na poslanice papeža Klementa V. iz leta 1311! Cerkveni očeti si še niso na jasnem, ali je poljubljanje greh ali ne...

Preveč šolanih ljudi

- Pet sto visokih šol
- na Japonskem
- Le vsak deseti
- kandidat opravi
- sprejemni izpit

Med značilnimi poveljnimi po-javi na Japonskem velja omeniti pravočasno poplavo ljudi z akadem-sko izobrazbo, ki ne morejo do-biti sebi ustrezne zaposlitve. Na Japonskem je 500 visokih šol in univerz, ki so vse prenapolnjene, zato je zadnja leta kaj težko po-stati slušatelj te ali one panoge, zakaj kandidati morajo prestati izredno zahtevno skušnjo. Na naj-boljših univerzah uspešno pre-stane neke vrste sprejemni izpit samo vsak deseti kandidat.

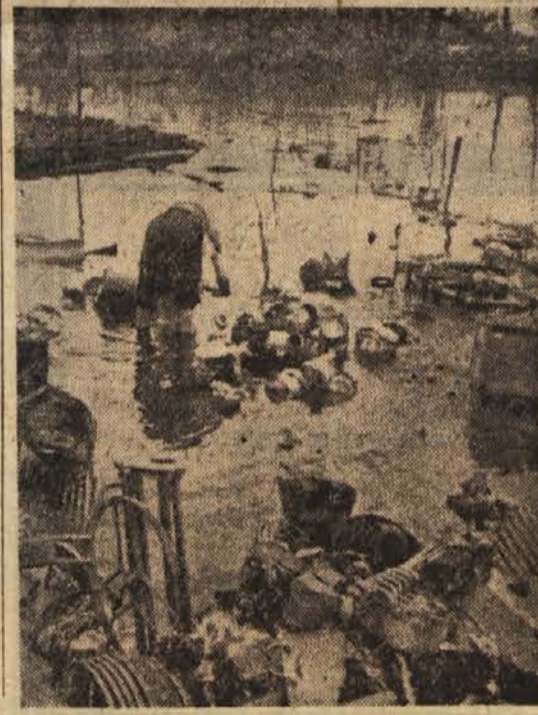
O japonskem univerzitetnem sistemu bi lahko rekli, da ga pre-veva nekaj fevdalni duh. Tam ni tako kot pri nas, namreč da bi si človek lahko sam izbral predava-nja in potem po lastni izbiri opravljal izpite. Kogar japonska univerza sprejme, ta je nekaj njen vazal, bivši slušatelj te uni-verze pa sestavljajo neke vrste

kasto, ki izbira vedno nove ljudi iz lastnega tabora.

Na Japonskem najbolj slovi cesarska univerza v Tokiu, ki ima na primer »v zakupu« vladne ustanove in urade. Kdor se hoče posvetiti uradniškemu poklicu, mora obiskovati to univerzo. Spet druge visokošolske ustanove se specializirajo za to ali ono gospo-darsko panogo. Vsak kandidat mora torej precej natančno ve-deti že pred začetkom študija, čemu se bo posvetil, ko bo opravil izpite. Navada je, da začno sluša-telji iskati primerno službeno me-sto že leto dni pred koncem študija. Seveda jim pri tem pomaga družina z vsemi znanci in prijatelji. Iskanje službe je draga reč, ker mora prinesiti slušatelj vsa-komur, kogar bi rad pridobil za zaveznika, tudi primerno darilo. Seveda družina nesebično poma-ga, prav tako pa tudi tisti, ki dobi službo, potem izkazuje naj-

različnejše usluge vsem nečaki-njam, nečakom in sorodnikom. To moramo vedeti, če hočemo razu-meti, kako da so Japonci tako zelo navezani na družinsko živ-ljenje. Kdor hoče naprej, mora pripadati temu ali onemu »čehu«.

Komaj petina študentov na to-kijski univerzi — odstotek velja tudi za vse druge japonske viso-ke šole — študira na račun star-šev, vsi drugi pa se med študijem vzdržujejo z delom. Ker je znano, da so japonski civilizaciji in in-dustrializaciji na splošno precej pripomogli Nemci ob koncu mi-nulega in v začetku sedanjega stoletja, imajo Japonci tudi za delo med študijem na univerzi nemški izraz »Arbeits«. Japonski študentje se preživljajo z instruk-cijami, pa tudi kot izvrševalci najrazličnejših poklicev od briv-cev do tapetnikov itd. Univerza jim pomaga le v toliko, da dobijo v šolskih kuhinjah poceni obroke.

Kar v vodo so spravile japonske družine svoje pre-mično imetje, ko je izbruhnil v me-stu Uozu velikanski požar, da so tako vsaj nekaj rešile. Ogenj je upepelil lesena bi-vališča, gospodinj-e pa so potem iz blatne vode po-birale posodo

V SINJIH GLOBINAH

VIKTOR PIŠE: GRAD DRAGO RIŠE: ROTVIK

Snežne gosi s pisanim perjem

V ZDA, Kanadi in na Aljaski so številni ljudje začudeno gledali, kako se nad njimi preletavajo jate pisanih snežnih gosi, ki so sicer povsem bele. Pisano perje pa so gosi dobile zato, ker je Urad za proučevanje divjadi v Kaliforniji obarval z rdečo, ru-meno, zeleno, modro in vijoliča-sto barvo večje število snežnih gosi, da bi na ta način dognal mesta, ki si jih ptice izbirajo za parjenje. To je pomembno pred-vsem iz razloga, da bi snežne gosi ohranili, ker izumirajo.

Doslej so ptice po navadi za-znamovali s posebnimi prstani na nogah; te je bilo mogoče videti šele, ko je kakšen lovec ujel, ozi-roma ustrelil takšno ptico. Obar-vane snežne gosi pa je mogoče videti med letom s prostim očesom. Barvanje je zelo preprosto: v barvo pomočijo peruti in rep-na peresa. Ko si ptice čistijo per-je, pa barvo raznesejo po vsem telesu. Po barvanju zadržijo ptice čez noč v topleni hlevu, da se barva posuši.

136. »Zanimivo.« Je imenoval Danilo. »To me spo-minja na egiptovske piramide. Vanje so vdrl roparji davno pred znanstveniki ter odnesli ali uničili mnogo dragocenega arheološkega gradiva.« — »Jaz sem tudi takoj pomislil na to.« Je prikimal Maks in se obrnil k doktorju: »Kaj pa je hotel povedati neznanec, ko je rekel, naj se pazi-mo?« — »Kolikor sem mogel posneti iz njegovih besed.« Je odgovoril doktor, »čaka-jo njegovi tovariši do noči skriti nekje na drugem koncu našega otoka.«

137. »Za nas ne vedo. Vsaj tako je rekel pone-srečenec. Povedal je tudi, da so njega na-menomna spravili v lovke hobotnicam. Namesto modre galice so mu podtaknili za-vojšek obarvanega sladkorja. Ko je to ugotovil, je bilo že prepozno, da bi se še mogel umakniti. Boril se je, dokler mu ni zmanjkalo zraka...« Vsi so molčali. Ne-kaj bo treba ukreniti. Kar tako vendar ne morejo stisniti repa med noge in prepu-stiti svoje najdišče, posebno takim lju-dem ne.

138. »Moj predlog je takle.« Je spregovoril dok-tor Plavnik. »Obnašal se bomo, kot da se ni nič zgodilo. Ko se vrnemo v tabor, bomo pognali kompresor, kuhali kosilo in tako dalje kot po navadi. Mrtvega neznanca bomo za sedaj skrili pod krov. Po kosilu bova z Barbo naložila na Biserko prazne zaboje in odplula. Videti bo, kot da greva nakupovat hrano. V resnici pa bova po-iskala tistega oficirja, ki nas je včeraj srečal s patrolnim čolnom, in prosila za pomoč.«